

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εξερευνώντας το γλωσσικό τοπίο της “παιδικής χαράς”:
Μια πολλαπλή μελέτη περίπτωσης στην πόλη του Βόλου.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΜΑΚΕΔΗ

Βόλος, 2024

Τριμελής Επιτροπή Αξιολόγησης

Επιβλέπουσα:

Ρούλα Κίτσιου

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών
Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλία

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής Αξιολόγησης

1^ο μέλος:

Νικόλαος Γογωνάς

Επίκουρος Καθηγητής, Τμήματος Γλωσσικών &
Διαπολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

2^ο μέλος:

Έλενα Αναστασάκη

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήματος Γλωσσικών &
Διαπολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

«Πνευματικά δικαιώματα Copyright © Καλλιόπη Στυλιανή Μακέδη 2024.

Η έγκριση της Πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας δεν δηλώνει απαραίτητως την αποδοχή των απόψεων της συγγραφέα»

Υπεύθυνη Δήλωση:

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της Πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια που προσφέρθηκε στη συγγραφή της αναγνωρίζεται και αναφέρεται στο κείμενο. Επιπλέον, αναφέρονται όλες οι βιβλιογραφικές πηγές που αξιοποιήθηκαν, πρωτογενείς και δευτερογενείς, είτε η συμβολή τους παρατίθεται επακριβώς ως απόσπασμα είτε ως παράφραση

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μία πολλαπλή μελέτη περίπτωσης η οποία εστιάζει στο Γλωσσικό Τοπίο πέντε παιδικών χαρών στην πόλη του Βόλου. Ειδικότερα, εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους κατασκευάζεται η παιδική ηλικία μέσα από το «από τα πάνω» και το «από τα κάτω» Γλωσσικό Τοπίο που εμφανίζεται στις παιδικές χαρές. Η παιδικότητα ως έννοια εμφανίζεται κυρίως στο πεδίο της κοινωνιολογίας και αποτελεί αντικείμενο προς διαπραγμάτευση. Στην παρούσα έρευνα η παιδικότητα προσεγγίζεται σύμφωνα με το μετανεωτερικό ορισμό της, δηλαδή το «παιδί» ως μέλος μίας κοινωνικής ομάδας που γίνεται αντιληπτή σε σύγκριση με την κοινωνική ομάδα των ενηλίκων. Από τις ποικίλες θεωρήσεις για το Γλωσσικό Πεδίο η παρούσα έρευνα τεκνοθετεί την αντίληψη ότι το Γλωσσικό Τοπίο είναι συνώνυμο του όρου Σημειωτικό Τοπίο και σε αυτό περιλαμβάνονται όλοι οι σημειωτικοί πόροι που συμμετέχουν στην κατασκευή νοήματος σε έναν χώρο (π.χ. γλώσσες, εικόνες, ήχοι, μυρωδιές) Η συλλογή δεδομένων ξεκίνησε 09/01/2023 και τελείωσε 30/09/2023 με μη συμμετοχική επιτόπια παρατήρηση, κατά τη διάρκεια της οποίας λήφθηκαν 256 φωτογραφίες, 5 βίντεο, ένα από κάθε παιδική χαρά, και καταγράφηκαν σημειώσεις πεδίου 16 σελίδων, και η ανάλυση αυτών έγινε θεματικά. Στην ανάλυση αναδύθηκαν ζητήματα που αφορούν την ρύθμιση της παιδικότητας μέσα από τις θεσμικές πινακίδες, τον σχολιασμό κοινωνικοπολιτικών γεγονότων μέσα από τα γκράφιτι αλλά και άμεσες αναφορές στην παιδικότητα, και πάλι μέσα από τα γκράφιτι. Η παιδικότητά μέσα από το θεσμικό Γλωσσικό Τοπίο κατασκευάζεται ως ελληνόφωνη με συγκεκριμένα ηλικιακά όρια και η είσοδος της σε παιδικές χαρές επιτρέπεται μόνο μέσα από αρκετές ρυθμίσεις και απαγορεύσεις. Ενώ μέσα από τα γκράφιτι η παιδικότητα παράγεται ως χαρακτηριστικό μίας κοινωνικής ομάδας δίχως σαφή ηλικιακά όρια αλλά με ποιοτικά κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Abstract

This research constitutes a multiple case study focusing on the Linguistic Landscape of five playgrounds in the city of Volos. Specifically, it focuses on the ways in which childhood is constructed through the "top-down" and "bottom-up" Linguistic Landscape that appears in the playgrounds. Childhood is naturally a concept of sociology and is a subject of negotiation in this research. Childhood will be analyzed according to the postmodern definition, that is, as a social group perceived in comparison to the social group of adults. From the various perspectives on Linguistic

Landscape, this research adopts the view that the term Linguistic Landscape is synonymous with the term Semiotic Landscape, which includes all semiotic resources involved in the construction of meaning in a space (for example images, sounds, smells). Data collection started on 09/01/2023 and ended on 30/09/2023 with non-participant field observation. During this period, 256 photographs were taken, 5 videos (one from each playground), and 16 pages of field notes were recorded. The analysis of these is thematic. The analysis revealed issues concerning the regulation of childhood through institutional signs, the commentary on sociopolitical events through graffiti, and direct references to childhood through graffiti once again. Through the institutional Linguistic Landscape, childhood is constructed as Greek-speaking with specific age limits, and entry to playgrounds is allowed only through various regulations and prohibitions. In contrast, through graffiti, childhood is produced as a social group without clear age boundaries.

Περιεχόμενα

<i>Περίληψη</i>	3
<i>Abstract</i>	3
<i>Ευχαριστίες</i>	6
1. Εισαγωγή	7
2. Θεωρητικό πλαίσιο	8
2.1 Παιδικότητα.....	8
2.1.1 <i>Η κατασκευή της παιδικής ηλικίας</i>	8
2.1.2 <i>Ο χώρος και η παιδική ηλικία</i>	9
2.2 Γλωσσικό τοπίο	10
2.2.1 <i>Τι είναι το γλωσσικό τοπίο</i>	10
2.2.2 <i>«Από τα πάνω», «από τα κάτω» και παρεκβατικά ΓΤ</i>	12
2.2.3 <i>ΓΤ και παιδικότητα</i>	14
3. Το πλαίσιο της παρούσας έρευνας: Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο παιδικών χαρών	16
4. Μεθοδολογία	18
4.1 Στόχος και ερευνητικά ερωτήματα	18
4.2 Ερευνητική μέθοδος και επιλογή ερευνητικού πεδίου	19
4.3 Συλλογή και ανάλυση δεδομένων	22
4.5 Ηθική και Δεοντολογία της έρευνας	22
5. Αποτελέσματα	23
5.1 Από τα πάνω ΓΤ	23
5.1.1 <i>Θεσμικές ρυθμιστικές πινακίδες</i>	23
5.1.2 <i>Υλικότητες της παιδικής χαράς</i>	31
5.2 Από τα κάτω παρεκβατικά ΓΤ.....	36
5.2.1 <i>Γκράφιτι με κοινωνικοπολιτικό περιεχόμενο</i>	36
5.2.2 <i>Γκράφιτι που απευθύνονται στα παιδιά</i>	38
5.2.3 <i>Ο τοίχος ως καμβάς έκφρασης ταυτοτήτων και συναισθημάτων</i>	41
7. Συζήτηση-Συμπεράσματα	43
8. Βιβλιογραφία	47

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσά μου, Ρούλα Κίτσιου, για την καθοδήγηση, τη στήριξή της και τη συνεργασία μας, η οποία αποτέλεσε έναυσμα για την πορεία μου στην έρευνα. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την ομάδα των πτυχιακών εργασιών για τη στήριξη που μου προσέφεραν, όπως και τις φίλες μου που λειτούργησαν ως κριτικές φίλες σε όλη αυτή τη διαδικασία και ειδικότερα τη Στέλλα Μπράτιμου για την πολύτιμη βοήθειά της στην κατανόηση κειμένων και την κριτική της στο κείμενο μου όπως και την Ιωάννα Δροσάκη για τη λήψη δεδομένων και την ενημέρωση αλλαγών στο γλωσσικό τοπίο το διάστημα που εγώ δεν βρισκόμουν εκεί.

1. Εισαγωγή

Η παρούσα έρευνα είναι μία πολλαπλή μελέτη περίπτωσης η οποία διαπραγματεύεται την κατασκευή της παιδικότητας μέσα από το Γλωσσικό Τοπίο των παιδικών χαρών του Βόλου. Ερευνήθηκε το Γλωσσικό Τοπίο πέντε παιδικών χαρών του Βόλου. Οι παιδικές χαρές που επιλέχθηκαν βρίσκονται στον κεντρικό ιστό της πόλης. Αναλύθηκαν δεδομένα από τα «από τα πάνω» και τα «από τα κάτω» Γλωσσικά Τοπία με σκοπό να γίνει ορατή η κατασκευή της παιδικότητας μέσω θεσμικών και μη στοιχείων ιδωμένα υπό το πρίσμα των σπουδών του Γλωσσικού Τοπίου. Συγκεκριμένα, το Γλωσσικό Τοπίο σε αυτή την έρευνα γίνεται αντιληπτό ως το σύνολο των σημειωτικών πόρων που εμφανίζονται σε έναν χώρο και συμμετέχουν στην κατασκευή του.

Η ιδέα της έρευνας προέκυψε μέσα από την ερευνητική ομάδα (VLLRG- Ημερολόγια Γλωσσικού Τοπίου) που συμμετέχω, με την οποία το 2021- 2022 ερευνήσαμε το Γλωσσικό Τοπίο χώρων που αφορούν τα παιδιά. Ερευνήσαμε, για παράδειγμα, καταστήματα παιδικών παιχνιδιών, μέσα από τα οποία προέκυψε το συμπέρασμα ότι η παιδικότητα διαχωρίζεται έμφυλα καθώς οι διάδρομοι του καταστήματος διαχωρίζονται σε αγορίστικα και κοριτσιίστικα παιχνίδια και βιβλία, όπως επίσης και μία από τις παιδικές χαρές που εμφανίζονται σε αυτή την έρευνα. Επίσης, κατά τη διάρκεια των σπουδών μου, στο μάθημα Αφήγηση-Ανάλυση Λόγου εκπόνησα μία μικροέρευνα αναφορικά με την ανάλυση έμφυλων στερεοτύπων και στερεοτυπικών οικογενειακών ρόλων στο παιδικό Πέπα: το γουρουνάκι, στην οποία κατέληξα στο συμπέρασμα ότι σε ένα κινούμενο σχέδιο για τα παιδιά αναπαράγονται στερεότυπα για την σωματική διάπλαση των ενηλίκων καθώς και για τους ρόλους παιδιών και γονιών. Τόσο μέσα από την ομαδική μας ερευνητική δραστηριότητα, όσο και από την μικροέρευνα μου για το παιδικό «Πεπα: το γουρουνάκι» κατέληξα ότι η παιδικότητα είναι πεδίο έρευνας που χρήζει συστηματική μελέτη και ενισχύθηκε η θέληση μου να ασχοληθώ με θέματα που σχετίζονται με την παιδική ηλικία. Ένας ακόμη πολύ σημαντικός λόγος για τον οποίο με ενδιαφέρει η παιδικότητα είναι η βαθιά σύνδεσή μου με αυτή, μέσα από τις μικρότερες αδερφές μου, που ακόμα είναι μικρά παιδιά.

Ο χώρος των παιδικών χαρών επιλέχθηκε αρχικά επειδή, με την ερευνητική ομάδα η πρώτη μας έρευνα έγινε στην παιδική χαρά της Μεταμόρφωσης και έπειτα επειδή σ' αυτόν τον χώρο διαπραγματεύονται έντονα τα όρια της παιδικής ηλικίας και παιδικότητας και είναι χώρος δημιουργημένος μόνο για τα ίδια τα παιδιά. Σκοπός,

λοιπόν, της έρευνας είναι να κατανοηθεί η κατασκευή της παιδικής ηλικίας μέσα από το Γλωσσικό Τοπίο χώρων που δημιουργήθηκαν μόνο για την ίδια.

Στη συνέχεια του κειμένου, θα παρουσιαστεί το θεωρητικό πλαίσιο αυτής της έρευνας για το Γλωσσικό και Σημειωτικό Τοπίο και για τις θεωρήσεις της παιδικής ηλικίας. Έπειτα, αφού αναφερθεί το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την ύπαρξη και τη λειτουργία των παιδικών χαρών, θα περιγραφούν οι μεθοδολογικές επιλογές της ερευνήτριας και στη συνέχεια θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν τα δεδομένα με σκοπό την ορατοποίηση του τρόπου κατασκευής της παιδικότητας στα «από τα πάνω» και «από τα κάτω» ΓΤ. Η παρούσα εργασία κλείνει τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας και τη συζήτησή τους υπό το πρίσμα της υπάρχουσας βιβλιογραφίας.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

2.1 Παιδικότητα

2.1.1 Η κατασκευή της παιδικής ηλικίας

Το πρώιμο στάδιο της ανθρώπινης ζωής προσδιορίζεται με την έννοια της παιδικής ηλικίας. Η παιδική ηλικία όμως έχει διαφορετική αντιμετώπιση ανάλογα την κουλτούρα του κάθε πολιτισμού και της κάθε εποχής καθώς η φυσική ανάπτυξη του ανθρώπου δε δηλώνει άμεσα και τον μετασχηματισμό του από παιδί σε ενήλικο άτομο (Πεχτελίδης, 2015). Η σωματική ανάπτυξη ενός ατόμου συνιστά μεν μία διαφορά, ωστόσο δεν είναι αυτή που δηλώνει την εναλλαγή του παιδιού σε ενήλικα. Η έννοια της ανάπτυξης, έχει κατασκευαστεί κοινωνικά και ιστορικά και έχει συνδεθεί με την έννοια της προόδου και της εξέλιξης (Jenks 2005). Η συγκεκριμένη κοινωνική κατασκευή έχει ως αποτέλεσμα την εξύψωση του ατομικισμού, με τους γονείς να αναφέρονται συνέχεια στην ανάπτυξη των παιδιών τους βάση του πότε ξεκίνησε να κάνει συγκεκριμένες διαδικασίες όπως για παράδειγμα η ομιλία.

Κάθε πολιτισμός και κουλτούρα έχουν μία διαφορετική αντιμετώπιση στην παιδική ηλικία και αυτό αναδεικνύεται με παραδείγματα όπως η παιδική εργασία και οι γάμοι μεταξύ ανηλίκου και ενηλίκου. Επίσης, κοινωνικές ομάδες μη επηρεασμένες από τα δυτικά πρότυπα, υποστηρίζουν ότι η παιδική εργασία είναι κάτι σημαντικό και συμβάλει στην οικονομική ευημερία της οικογένειας. Στις συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού προσαρμόζονται στις εκάστοτε πολιτισμικές αντιλήψεις. (Πεχτελίδης 2015, Jenks 2005).

Σύμφωνα με τον Aries (1973) σε κάθε ιστορική περίοδο η αντίληψη για την παιδικότητα ήταν σε συνεχή σχέση με την ενηλικότητα. Στις παραδοσιακές προνεωτερικές κοινωνίες είναι δύσκολο να καθορίσουμε τα στοιχεία που αντιπροσωπεύουν την παιδική ηλικία καθώς ήταν αρκετά θολά τα όρια μεταξύ παιδικότητας και ενηλικότητας. Η υψηλή θνησιμότητα της μεσαιωνικής εποχής είχε ως αποτέλεσμα αρχικά οι γονείς να μην δένονται με τα παιδιά τους καθώς δεν γνώριζαν αν αυτά θα επιβιώσουν. Επιπλέον, το παιδί θεωρείται παιδί μέχρι να ξεπεράσει τον κίνδυνο του θανάτου, μετά ήταν λειτουργικός ενήλικας.

Σύμφωνα με τον Πεχτελίδη (2015) η νεωτερικότητα συνέβαλε στην ριζική αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών σχετικά με την παιδικότητα. Το παιδί της νεωτερικότητας έχει έρθει σε σχέση πλέον με τον ενήλικο, τον γονέα, τον εκπαιδευτικό και δημιουργείται η ειδική κοινωνική κατηγορία των παιδιών που αντιπαρατίθεται σε αυτή των ενηλίκων. Πλέον, το μετανεωτερικό παιδί γίνεται αντιληπτό με την έννοια του «becoming», βρίσκεται δηλαδή συνεχώς σε κοινωνικές διαδικασίες ενηλικίωσης, μέχρι να γίνει τελικά ένας κοινωνικά αποδεκτός ορθολογικός ενήλικας. Πάντα εκπαιδεύεται για να γίνει ενήλικας. Η παιδική ηλικία λοιπόν έχει πάντα ημερομηνία λήξης και προβλέψιμη δομή (Piaget, 1950-1997 όπως αναφέρεται στον Πεχτελίδη,2015).

2.1.2 Ο χώρος και η παιδική ηλικία

Η έννοια της χωρικότητας έχει διάφορες όψεις πέρα από αυτήν που υποδηλώνει η περιοχή, καθώς συμπεριλαμβάνει την απόσταση, την κίνηση, την εγγύτητα, την ακρίβεια, την αντίληψη, τον συμβολισμό και το νόημα. Με άλλα λόγια, ο χώρος διαφοροποιεί με σαφήνεια τον βαθμό στον οποίο, για να μιλήσουμε ρεαλιστικά, πραγματώνονται οι επιδράσεις κοινωνικών θεσμών (όπως η κοινωνική τάξη, το κράτος, οι καπιταλιστικές σχέσεις) (Urry 1995, όπως αναφέρεται στον C.Jenks 2005).

Το κεντρικό ζήτημα, λοιπόν, με τον χώρο και την παιδική ηλικία είναι ο έλεγχος και η ρυθμιστικότητα. Ο χώρος επαναπροσδιορίζεται από τα παιδιά και την φαντασία τους ωστόσο, τα παιδιά τοποθετούνται σε αυτόν από ενήλικες σύμφωνα με το πόσο ρυθμισμένος είναι για την προστασία του ίδιου του παιδιού. Σύμφωνα με τον Jenks (2005) ο χώρος μπορεί να διαμορφώσει την σωματική και νοητική εμπειρία του παιδιού αλλά και την ταυτότητα του σε σχέση με το φύλο και το γένος. Η πόλη θεωρείται ένας επικίνδυνος δημόσιος χώρος και γι' αυτό τοποθετούμε τα παιδιά σε ελεγχόμενους

ιδιωτικοποιημένους δημόσιους χώρους όπως η παιδικές χαρές. Το παιδί της πόλης αποτελεί θύμα του δημόσιου χώρου καθώς εκεί είναι μεγάλος ο φόβος για τους αγνώστους.

2.2 Γλωσσικό τοπίο

2.2.1 Τι είναι το γλωσσικό τοπίο

Ο όρος Γλωσσικό Τοπίο (ΓΤ) εμφανίζεται στον κλάδο της κοινωνιογλωσσολογίας για πρώτη φορά από τους Landry and Bourhis το 1997. Συγκεκριμένα, όρισαν το ΓΤ ως εξής «Το Γλωσσικό Τοπίο αναφέρεται στην ορατότητα και μη ορατότητα γλωσσών σε δημόσιες και εμπορικές πινακίδες σε μια γεωγραφικά καθορισμένη περιοχή». Σύμφωνα με τους ίδιους τα στοιχεία που διαμορφώνουν το ΓΤ είναι «δημόσιες οδικές πινακίδες, διαφημιστικές πινακίδες, ονόματα οδών, τοπωνύμια, εμπορικές επιγραφές καταστημάτων και δημόσιες πινακίδες σε κυβερνητικά κτίρια» (Landry and Bourhis, 1997:25). Το ΓΤ έχει και συμβολική και ενημερωτική λειτουργία με βάση την έρευνα των Landry και Bourhis (1997). Η ενημερωτική περιλαμβάνει κοινωνιογλωσσολογικούς ενδείκτες ύπαρξης ή ανυπαρξίας μίας κοινωνικής ομάδας σε έναν χώρο/ γεωγραφικό τόπο. Η συμβολική λειτουργία, έχει να κάνει με ζητήματα εξουσίας, ορατότητας και κύρους μίας γλώσσας και των κοινωνικών ομάδων που τις μιλούν ή όχι.

Η έρευνα για το ΓΤ εξελίσσεται συνεχώς με αποτέλεσμα να συμπεριλαμβάνονται όλο και περισσότερα στοιχεία στους νέους ορισμούς όπως οι μυρωδιές, οι ήχοι, οι εικόνες, τα σώματα, τα τατουάζ και η ενδυμασία (Milani & Levon, 2016). Για τον λόγο αυτό πλέον η ερευνά είναι μέρος της σημειωτικής καθώς εντάσσουμε σε αυτή μη λεκτικά σημεία που είναι μια εν δυνάμει διαφορετική γλωσσική επιλογή (Spolsky, 2008). Με βάση αυτά, οι Jaworski & Thurlow (2012) εισάγουν τον όρο «σημειωτικό τοπίο» στο οποίο συμπεριλαμβάνονται πλέον όλα τα μέσα επικοινωνίας όπως οι εικόνες, τα βίντεο, οι ήχοι, οι μυρωδιές, τα αντικείμενα κ.ά. Επίσης πλέον φεύγουμε από την έρευνα αποκλειστικά στον δημόσιο χώρο και ερευνάται και το ΓΤ ιδιωτικών χώρων, όπως το ΓΤ ενός σπιτιού «οικιακό γλωσσικό τοπίο» (homescape, Kitsiou & Bratimou, 2023). Η παρούσα έρευνα αντιμετωπίζει το ΓΤ ως κλάδο της κοινωνιογλωσσολογίας (Coulmas, 2008) που ερευνά όλους τους σημειωτικούς πόρους με τους οποίους η επικοινωνία γίνεται ορατή σε έναν χώρο.

Η έρευνα του ΓΤ στοχεύει στον εντοπισμό και την περιγραφή των «συστηματικών μοτίβων παρουσίας και απουσίας γλωσσών σε δημόσιους χώρους όπως και να κατανοήσει τα κίνητρα, τις πιέσεις, τις ιδεολογίες, τις αντιδράσεις και τη λήψη αποφάσεων των ανθρώπων σχετικά με τη δημιουργία του ΓΤ (Milani & Levon, 2016). Μάλιστα, σύμφωνα με την Τσιπιλάκου (2019) το ΓΤ διαμορφώνεται από κοινωνικά και πολιτισμικά εντοπισμένες αναπαραστάσεις του χώρου, σε συνεργασία με άλλους σημειωτικούς πόρους όπως η αρχιτεκτονική, ο αστικός σχεδιασμός και οι ορατές και αόρατες πτυχές της ανθρωπογεωγραφίας. Το ΓΤ αντιμετωπίζεται άρα με διεπιστημονική ματιά και ως ιδεολογική κατασκευή καθώς ο χώρος έχει γεωγραφικές, υλικές, αρχιτεκτονικές, ανθρωπογεωγραφικές, ταξικές διαστάσεις.

Επομένως, το γλωσσικό τοπίο μπορεί να γίνει αντιληπτό ως μια "οικολογική αρένα" γλωσσικών και σημειωτικών πόρων στον δημόσιο χώρο, η οποία κατασκευάζει νόημα εντός του υπάρχοντος ανθρώπινου πολιτισμού (Shohamy & Waksman, 2009:316). Άρα, η έρευνα του γλωσσικού τοπίου μπορεί να προσφέρει, σύμφωνα με την Grbavac (2013) χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τις επικρατούσες πολιτισμικές και κοινωνικές πεποιθήσεις για διάφορα θέματα, εφόσον αυτά αποτυπώνονται στον χώρο. Η έρευνα των Gogonas & Maligkoudi (2019) ήταν από τις πρώτες έρευνες στην Ελλάδα που εξέτασε το κοινωνικοπολιτικό ζήτημα της κρίσης που εμφανίζεται μέσα από το γλωσσικό τοπίο και πιο συγκεκριμένα μέσα από τα γκράφιτι και κατέληξαν στον συμπέρασμα ότι τέτοια μελέτη μπορούμε να εξάγουμε διάφορα συμπεράσματα για τα κοινωνικοπολιτικά και κοινωνιογλωσσολογικά ζητήματα που αναδύονται στη χώρα κατά την τρέχουσα περίοδο σοβαρής κοινωνικοοικονομικής κρίσης. Σύμφωνα με τον C. Canakis (2016) οι η εισροή τουριστών και προσφύγων, παρά τις προφανείς διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων, έχει προκαλέσει ριζικές αλλαγές στο γλωσσικό τοπίο, οι οποίες μπορούν να ερευνηθούν επαρκώς μέσω συστηματικής εθνογραφικής μελέτης των σημειωτικών μέσων που χρησιμοποιούνται για την αναγραφή του. Επίσης, το ΓΤ έχει γίνει ένας χώρος για τη διαπραγμάτευση δημόσιων λόγων σχετικά με τις έμφυλες και σεξουαλικές ιδιότητες και νοήματα, καθώς και για τη διαπραγμάτευση της κατασκευής κοινωνικών κατηγοριών. Το γλωσσικό τοπίο αναδύεται ως ένας ριζικά παγκοσμιοποιημένος χώρος "προβολής", ο οποίος μετασχηματίζεται μέσω των μαζικών μέσων ενημέρωσης, των κοινωνικών μέσων και, κυρίως, ενός άνευ προηγουμένου βαθμού επαφής μεταξύ τοπικών ομάδων υπεράσπισης. Δεν μπορεί να θεωρηθεί - πόσο μάλλον να μελετηθεί - ως στατικό (Canakis, 2017).

Στην περίπτωση που εξετάζουμε, αυτό μπορεί να αφορά την κατασκευή της παιδικότητας, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο η παιδική ηλικία αναπαρίσταται και γίνεται αντιληπτή στον δημόσιο χώρο μέσα από γλωσσικές και σημειωτικές πρακτικές, τόσο θεσμικές όσο και παρεκβατικές. Δηλαδή, να προσεγγιστεί το υπό εξέταση ζήτημα λαμβάνοντας υπόψη ότι η κατασκευή του ΓΤ ως οικολογικής αρένας διέπεται από σχέσεις άνισης κοινωνικής ισχύος, «νομιμότητας» και «παρανομίας».

2.2.2 «Από τα πάνω», «από τα κάτω» και παρεκβατικά ΓΤ

Για να κατανοήσουμε το ΓΤ θα πρέπει να έχουμε στο νου μας ότι δεν είναι ουδέτερο αλλά κατασκευάζεται από ιδεολογίες, κοινωνικές δομές και σχέσεις εξουσίας (Shohamy, & Waksman 2008). Ο Ben-Rafael (2006) προσθέτει μία νέα διάκριση, στη προσέγγιση της κατασκευής του ΓΤ, μεταξύ του «από τα πάνω προς τα κάτω» (top down) και «από τα κάτω προς τα πάνω» (bottom up). Σύμφωνα με τον ίδιο, τα «από τα πάνω προς τα κάτω» αναφέρονται σε σημεία που εμφανίζονται και χρησιμοποιούνται από θεσμικούς φορείς οι οποίοι ενεργούν συμφωνά με τις τοπικές ή κεντρικές αρχές. Τα «από τα κάτω προς τα πάνω» σημεία ορίζονται ως αυτά που «χρησιμοποιούνται από μεμονωμένους, συνεταιριστικούς ή εταιρικούς φορείς που απολαμβάνουν αυτονομία δράσης εντός νομικών ορίων» (Ben-Rafael, et al., 2006, σελ. 10).

Ωστόσο, επισημαίνει ότι αυτές οι δύο παράμετροι δεν αποτελούν αυστηρά αντίθετα δίπολα στη διαμόρφωση του Γλωσσικού Τοπίου (ΓΤ). Σημαντικό ρόλο παίζουν επίσης οι ρυθμιστικές αρχές, τα άτομα που εμπνεύστηκαν τα σημεία, εκείνα που κατέχουν την ιδιοκτησία τους, όσοι τα σχεδίασαν και όσοι τα κατασκεύασαν. Στο ίδιο μήκος κύματος επιχειρηματολογεί και ο Spolsky (2008), ο οποίος θεωρεί ότι η αυστηρή θεώρηση «από πάνω προς τα κάτω, από κάτω προς τα πάνω» των σημείων είναι μία «εκ των υστέρων εικασία» και προτείνει να δούμε τη διαμόρφωση του ΓΤ ως μία «διαδικασία με πολλούς συμμετέχοντες». Σε αυτή τη διαδικασία περιλαμβάνονται τα άτομα που αναφέρθηκαν προηγουμένως, καθώς και η «κορυφή», όπως εννοείται στην θεώρηση «από πάνω προς τα κάτω». Στην περίπτωση αυτή, η κορυφή σχετίζεται με την αρχή που διαχειρίζεται τη γλώσσα, η οποία μπορεί να είναι μία κυβέρνηση, μία θρησκευτική ή άλλη τοπική ή εθνική αρχή, ή ακόμα και μία ομάδα ακτιβιστών που θέτει την κυρίαρχη γλωσσική πολιτική, ελέγχοντας το περιεχόμενο, τη μορφή και τη γλώσσα (Spolsky, 2008). Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα «από τα πάνω» (top-down) ΓΤ είναι τα θεσμικά ΓΤ (institutional), αυτά δηλαδή που κατασκευάζονται από τις τοπικές ή κεντρικές αρχές. Τα θεσμικά ΓΤ επιτελούν συχνότατα κανονιστικές λειτουργίες αναφέροντας ποιες

ταυτότητες και συμπεριφορές είναι επιτρεπτές ή μη σε έναν χώρο. (Blommaert & Maly, 2014).

Στην συγκεκριμένη έρευνα μας ενδιαφέρει πώς κατασκευάζεται η παιδικότητα όχι μόνο από τα «από τα πάνω» ΓΤ αλλά και από τα ΓΤ που παράγονται «από τα κάτω» (bottom-up). Προχωράμε πέρα από την περιγραφή του Ben Rafael (2009) που προϋποθέτει τη νομιμότητα των στοιχείων του ΓΤ, για να συμπεριλάβουμε και άλλα στοιχεία που δεν δημιουργούνται σύμφωνα με τον νόμο αλλά *παρά* τον νόμο. Αναφερόμαστε δηλαδή σε παρεκβατικές πρακτικές, που δημιουργούν από τα κάτω στοιχεία στο ΓΤ παρεκβατικά (transgressive). Σύμφωνα με τις Κίτσιου και Μπράτιμου (2023), τα παρεκβατικά ΓΤ, συχνά με τη μορφή γκράφιτι, αναδύονται ως πράξεις οικειοποίησης ενός χώρου και διεκδίκησης της ορατότητας από μόνω/ ομάδων που είναι αποκλεισμένα από την έκφραση σε αυτόν. Επομένως, τα παρεκβατικά ΓΤ οδηγούν στην επανασηματοδότηση (resemiotisation) του χώρου (Κίτσιου & Μπράτιμου, 2023).

Η βασική μορφή παρεκβατικού ΓΤ που θα μας απασχολήσει σε αυτή την έρευνα, εξαιτίας της πληθώρας τέτοιων στοιχείων στα δεδομένα, είναι κυρίως τα γκράφιτι. Όπως αναφέρεται από τον Rubdy (2015) τα γκράφιτι είναι σημεία που χαρακτηρίζονται τόσο από τον εφήμερο χαρακτήρα που μπορούν να αποκτήσουν, όπως και για την παρανομία. Εξετάζοντας την πρώτη πτυχή, θα αναφερθούμε σε αυτό που ορίζεται ως «εφήμερο γλωσσικό τοπίο» (transient linguistic landscape) (Rubdy,2015). Το εφήμερο γλωσσικό τοπίο «είναι παροδικό στη φύση του και διαρκεί οπουδήποτε λίγα λεπτά ή μερικές ώρες το πολύ» (Hanauer, 2012, όπως αναφέρεται στο Messekher, 2015, σελ. 260). Τα γκράφιτι έχουν χαρακτηριστεί θεσμικά με βάση την ελληνική νομοθεσία ως παράνομα. Ενώ σύμφωνα με την παρατήρηση του Pennycook (2008) οι πινακίδες και τα διαφημιστικά μαγαζιών μπορεί να καταλαμβάνουν τον ίδιο χώρο αλλά δεν χαρακτηρίζονται παράνομα. Σύμφωνα με αυτή την παρατήρηση τα γκράφιτι ως παράνομα γίνονται αυτόματα τρόπος αντίστασης και αμφισβήτησης της εξουσίας και του κυρίαρχου λόγου. Είναι επίσης ένας τρόπος αναδημιουργίας του ΓΤ άρα και ένας τρόπος δημιουργίας μιας νέας ερμηνείας του χώρου ενώ η παρέμβασή στον χώρο και η οικειοποίηση του εκ νέου δηλώνει ταυτότητες και κοινωνικές θέσεις και θεάσεις (Pennycook,2008).

2.2.3 ΓΤ και παιδικότητα

Όσον αφορά την έρευνα του ΓΤ που σχετίζεται με την παιδική ηλικία και χώρους που συχνάζουν παιδιά, αυτή είναι περιορισμένη και αφορά κυρίως χώρους και διαδικασίες εκπαίδευσης (βλέπε για παράδειγμα Gorter (2018)). Από αυτές ξεχωρίζει για τις ανάγκες αυτή της εργασίας η έρευνα της Tjandra (2021) καθώς τοποθέτησε την έρευνα της σε χώρους παιχνιδιού και χρησιμοποίησε το ΓΤ αυτών των διαδικασιών ως εκπαιδευτικό εργαλείο για την εκμάθηση της αγγλικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας. Τα ευρήματα υπογράμμισαν τη σημασία της εξέτασης των προοπτικών και των εμπειριών των παιδιών που μαθαίνουν Αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα (ELL) κατά τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων εκμάθησης γλώσσας. Η ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία της έρευνας συνέβαλε σε μια βαθύτερη κατανόηση του γλωσσικού τους περιβάλλοντος και επέτρεψε μια πιο λεπτομερή ανάλυση της πορείας εκμάθησης της γλώσσας τους. Επιπλέον, η χρήση της εικαστικής τέχνης ως μορφή ταυτότητας κειμένου παρείχε ένα δημιουργικό μέσο για τα παιδιά να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σχετικά με τη γλώσσα και τον πολιτισμό.

Επιπλέον, στη μεταπτυχιακή έρευνά της, η Harris Leona (2016) εξετάζει το ΓΤ ενός νηπιαγωγείου στη Νέα Ζηλανδία, όπου υπάρχει ο φόβος για την εξαφάνιση της γλώσσας των Μαορί. Η αύξηση της ορατότητας των Μαορί έγινε εθνική πολιτική και στόχος της έρευνας ήταν να περιγραφούν και να κατανοηθούν οι πολιτικές και οι πρακτικές χρήσης γλώσσας και τεχνολογίας σε κάθε περιβάλλον και στη συνέχεια να κατανοηθεί πώς αυτά τα περιβάλλοντα αλληλεπιδρούσαν. Η ερευνήτρια κατέληξε ότι αυτά διαφοροποιούνταν στους χώρους και στις διαδικασίες παιχνιδιού, όπου επανεμφανίζονταν σε ζωντανή χρήση τα Μαορί. Επομένως, τα ευρήματα έδειξαν ότι το γλωσσικό τοπίο εξυπηρετούσε μια μεγαλύτερη λειτουργία από απλώς να υποδεικνύει ζωτικότητα, πολιτική και χρήση και μεταβαλλόταν ανάλογα με τον χώρο και ό,τι συνέβαινε εκεί.

Η έρευνα στο πεδίο του ΓΤ για άλλες πλευρές της παιδικότητας, εκτός της εκπαίδευσης, είναι σύμφωνα με τη γνώση μου από την αναζήτηση βιβλιογραφίας, ιδιαίτερα περιορισμένη.

Η Amelia Tseng (2023) στη μελέτη περίπτωσης της εξέτασε φυσικές ηχογραφήσεις του ηχοτοπίου σε παιδικές χαρές, όπου έπαιζαν παιδιά δημοτικού λατινικής καταγωγής. Τα συγκεκριμένα παιδιά διένυαν μία διαμορφωτική περίοδο

μετανάστευσης στην Ουάσινγκτον και τα ηχοτοπία που δημιουργούσαν συγκρίθηκαν με τα σύγχρονα γλωσσικά ρεπερτόρια των Λατίνων και τοποθετήθηκαν στο τοπικό κοινωνικό περιβάλλον. Τα ευρήματα από το ηχοτοπίο υπογραμμίζουν την ανεπάρκεια των γλωσσικών ιδεολογιών που υποθέτουν μια μονοσήμαντη σχέση μεταξύ γλώσσας ή γλωσσικής ποικιλίας και εθνοπολιτισμικής ταυτότητας. Μέσα από αυτή την έρευνα αναδεικνύεται η σημαντικότητα του σημειωτικού τοπίου των παιδικών χαρών, όπου τα παιδιά εκφράζονται πιο ελεύθερα από ότι σε χώρους εκπαίδευσης.

Η Hannah Irene Soblo (2022) από την άλλη επικεντρώθηκε στη σχέση του ΓΤ με το παιχνίδι από μία άλλη οπτική. Στην έρευνα της συνέδεσε το ΓΤ με την ψηφιακή πραγματικότητα και το παιχνίδι Pokemon Go. Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες, όπως η επαυξημένη πραγματικότητα, μπορούν τόσο να ενισχύσουν όσο και να σβήσουν ορισμένες αφηγήσεις από το δημόσιο χώρο, επηρεάζοντας τελικά τον τρόπο με τον οποίο οι παίκτες αλληλεπιδρούν με το ΓΤ και κατανοούν τους χώρους γύρω τους με παιγνιώδη τρόπο. Έτσι, το ΓΤ είναι μεν σημαντικό μέρος του παιχνιδιού αλλά εμπορευματοποιημένα πλέον.

Εστιάζοντας σε μία πλευρά της εμπορευματοποίησης, δηλαδή τον εξευγενισμό, ο Ingo H. Warnke (2013), εξέτασε τη παραγωγή Λόγων στο Βερολίνο με έμφαση στους τρόπους γραφής στον δημόσιο χώρο, συμπεριλαμβάνοντας στην έρευνα του και τα γλωσσικά τοπία παιδικών χαρών. Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα των λόγων περί εξευγενισμού, η έρευνα αναφέρεται σε πινακίδες που τοποθετήθηκε σε παιδική χαρά με σκοπό τον προσδιορισμό της ως δημόσια ενώ ήταν ιδιωτική. Γεγονός το οποίο (η ύπαρξη ιδιωτικών παιδικών χαρών) δε συμβαίνει συχνά στο Βερολίνο καθώς οι παιδικές χαρές είναι συνήθως δημόσιες. Αναδεικνύει λοιπόν ότι η ιδιωτικοποίησή μέσω του εξευγενισμού αφορά και χώρους σχετικούς με την παιδική ηλικία και το παιχνίδι και αποτυπώνεται στο γλωσσικό τους τοπίο.

Παρομοίως, η Uta Papen (2012) στη μελέτη περίπτωσης του μεταβαλλόμενου Prenzlauer Berg δείχνει ότι, παρά τη μεγάλη επιρροή των εμπορικών λόγων, ο δημόσιος χώρος παραμένει μια περιοχή αντιπαράθεσης μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, των ιδιωτικών επιχειρήσεων και του κράτους. Η έρευνα εστιάζει στο φαινόμενο του εξευγενισμού, όμως ένας από τους χώρους που ερευνήθηκαν περιλαμβάνει και μία παιδική χαρά. Αυτό έδειξε πώς το γλωσσικό τοπίο τόσο αντικατοπτρίζει όσο και διαμορφώνει την κοινωνική αλλαγή και την αστική ανάπτυξη

στο Βερολίνο από την επανένωση και αυτό επηρεάζει σύμφωνα με τη έρευνα όλα τα στοιχεία του ΓΤ που συνιστούν το δημόσιο χώρο, όπως το παράδειγμα της παιδικής χαράς στην πλατεία Helmholtzplatz της οποίας η κατασκευή ξεκίνησε το 1865. Πρόκειται για ένα σημαντικό χώρο αναψυχής που στεγάζει μια μεγάλη παιδική χαρά σε μια κατά τα άλλα πυκνοδομημένη γειτονιά για αυτό και εκεί εμφανίζονται γκράφιτι με τα οποία οι κάτοικοι αποτυπώνουν συνθήματα διαμαρτυρίας για να διασωθεί η περιοχή τους.

Τέλος, στην έρευνά τους οι Xiaofang Yao & Paul Gruba (2020) αναφέρονται στο ΓΤ ως μέσο αναπαραγωγής πολιτισμικών και ιστορικών προτύπων και συμπεριλαμβάνουν στην ανάλυση τους την παιδική χαρά στην πόλη του Bendigo. Η συγκεκριμένη παιδική χαρά έχει χτιστεί με τη μορφή του κινεζικού δράκου με σκοπό να μιμείται το πιο τρομακτικό και μυθικό πλάσμα της αρχαίας Κίνας. Ωστόσο η παιδική χαρά «δράκος» έχει επανασηματοδοτηθεί (resemiotised) σε μορφή συμβόλου και έχει γίνει προορισμός προγραμμάτων και δράσεων για τα παιδιά στην πόλη του Greater Bendigo.

3. Το πλαίσιο της παρούσας έρευνας: Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο παιδικών χαρών

Σύμφωνα με το άρθρο ένα του νόμου 28492 του 2009 (<https://www.elinyae.gr/sites/default/files/2019-07/egk44-2014.1438596469578.pdf>), η παιδική χαρά είναι «ο οριοθετημένος δημοτικός/κοινοτικός υπαίθριος χώρος που προορίζεται για ψυχαγωγία νηπίων και παιδιών μέχρι δεκατεσσάρων ετών, χωρίς την επίβλεψη προσωπικού». Ενώ σύμφωνα με την συμπλήρωση και τροποποίηση του νόμου το 2014, ανάγκη για ψυχαγωγία έχουν και παιδιά με μεγαλύτερης ηλικίας όπως τα παιδιά στην εφηβεία και προ εφηβεία και υπάρχει μεταβολή στη διατύπωση από «ψυχαγωγία νηπίων και παιδιών μέχρι δεκατεσσάρων ετών» σε «ψυχαγωγία ανηλίκων».

Σύμφωνα με τον νόμο 28492 του 2009 και τις συμπληρώσεις και αναθεωρήσεις που έχουν γίνει μέχρι και το 2014, οι παιδικές χαρές πρέπει να έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και υπεύθυνος φορέας για την τήρηση τους και συντήρηση των παιδικών χαρών είναι ο ΟΤΑ κάθε περιοχής. Τα χαρακτηριστικά είναι τα εξής: Είσοδος κοινού με ελάχιστο άνοιγμα ένα (1,00) μέτρο. Στην περίπτωση που προβλέπονται είσοδοι υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης, πρέπει να χωροθετούνται μακριά από την είσοδο κοινού για λόγους ασφαλείας και να ζώνη όδευσης στο εσωτερικό της παιδικής χαράς

πλάτους 1,50μ. Πρέπει επίσης, σύμφωνα με το νόμο, να έχουν κατάλληλο και επαρκή φωτισμό για ολόκληρη την έκταση της παιδικής χαράς, επαρκή αριθμό καθισμάτων για τους συνοδούς, βρύση με πόσιμο νερό, σημεία σκίασης προστατευμένα από τον ήλιο (για παιδικές χαρές άνω των 400 τμ.), εξωτερικές και εσωτερικές προσβάσεις για ΑΜΕΑ, κάδους απορριμμάτων, σύστημα αποτροπής εισόδου αδέσποτων ζώων, ζώνες πρασίνου.

Επιπλέον, στο νόμο ρυθμίζεται ρητά και το θεσμικό ΓΤ των παιδικών χαρών καθώς πρέπει να έχουν και συγκεκριμένη πινακίδα εισόδου η οποία να φέρει το σήμα πιστοποίησης καταλληλότητας λειτουργίας της παιδικής χαράς και τις εξής τουλάχιστον πληροφορίες: Τις ηλικιακές ομάδες παιδιών για τις οποίες προορίζεται η παιδική χαρά, τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης, τηλέφωνα επικοινωνίας με τον ΟΤΑ, την απαγόρευση εισόδου για ζώα συντροφιάς, με εξαίρεση τους σκύλους – συνοδούς ατόμων με αναπηρία, την προτροπή για διατήρηση της καθαριότητας και τις ώρες λειτουργίας της παιδικής χαράς. Θα πρέπει επίσης να οριστεί υπεύθυνο άτομο από τον ΟΤΑ για την τήρηση των ρυθμίσεων της πινακίδας και την διαχείριση παραπόνων τα οποία μαζί με τυχόν τραυματισμούς και ατυχήματα θα πρέπει να καταγράφονται στο βιβλίο συμβάντων.

Η παιδική χαρά μπορεί να εγκαθίσταται σε δημοτικά/κοινοτικά ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί στο οικείο ρυμοτομικό σχέδιο είτε ως χώροι παιδικής χαράς είτε ως κοινόχρηστοι χώροι, καθώς και σε ακίνητα της ιδιωτικής περιουσίας του δήμου ή της κοινότητας σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Επίσης, ο νόμος ορίζει ότι ο χώρος που πρόκειται να δημιουργηθεί μία παιδική χαρά πρέπει να συγκεντρώνει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και η υγεία των παιδιών:

- α) να μην γειτνιάζει με χρήσεις που προκαλούν ατμοσφαιρική και ηχητική ρύπανση και με δραστηριότητες που χρησιμοποιούν επικίνδυνα για την υγεία υλικά.
- β) να μην γειτνιάζει με δρόμο ταχείας κυκλοφορίας ή κυκλοφορίας βαρέων οχημάτων. Όταν γειτνιάζει με οδικό ή σιδηροδρομικό δίκτυο που προκαλεί υψηλό θόρυβο, να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ηχοπροστασίας.
- γ) να μην βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη των 300 μέτρων από εγκαταστάσεις ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας (κεραίες εκπομπής τηλεφωνίας, τηλεόρασης, ραδιοφωνίας) ή πυλώνες υψηλής τάσης κ.λπ.
- δ) να μη βρίσκεται δίπλα σε περιοχές που εγκυμονούν κινδύνους (όπως κατολισθήσεις, κατακρημνίσεις, καταρρεύσεις, εστίες μόλυνσεων κ.λπ.).
- στ) να μην είναι οπτικά απομονωμένος.
- ε) να μην έχει οπτική επαφή με εγκαταστάσεις που

μπορούν να βλάψουν την ψυχική υγεία των παιδιών (όπως νεκροταφεία, φυλακές κ.λπ.). ζ) να υπάρχει άνετη και ασφαλής πρόσβαση (πεζόδρομος, δρόμος ήπιας κυκλοφορίας, πεζοδρόμιο κ.λπ.).

Εκτός από τη χωροθέτηση της παιδικής χαράς με όρους ορατότητας και άρα της επίβλεψης για λόγους ασφάλειας, ο νόμος προβλέπει ότι η παιδική χαρά πρέπει να περιβάλλεται από ικανή περίφραξη, φυσική ή τεχνητή, ώστε να είναι λειτουργική και να παρέχεται ασφάλεια στα παιδιά αποτρέποντας κινδύνους και τραυματισμούς καθώς και παγίδευση μερών του σώματός τους. Διευκρινίζεται επίσης ότι η περίφραξη δεν πρέπει να απομονώνει οπτικά την παιδική χαρά από τον περιβάλλοντα χώρο. Το έδαφος στο οποίο εγκαθίσταται η παιδική χαρά πρέπει να διαθέτει ικανό σύστημα απορροής των υδάτων. Οι διαδρομές πρόσβασης στη παιδική χαρά πρέπει να είναι ηλεκτροφωτισμένες και τα σημεία της παιδικής χαράς να είναι προσβάσιμα σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης. Σε περίπτωση που οι είσοδοι έχουν πρόσβαση σε οδούς αυξημένης κυκλοφορίας πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία προστατευτικά μέτρα ώστε να περιορίσουν την ταχύτητα με την οποία εξέρχονται οι χρήστες. Παρατηρούμε δηλαδή ότι η περίφραξη του παιδικού παιχνιδιού και η ορατότητα του επανέρχονται ρητά μέσα στο νόμο, ενώ επίσης καθορίζεται ρητά και ποιες δραστηριότητες και παρουσίες επιτρέπονται εκεί και προβλέπεται δια νόμου η ορατοποίησή τους στο ΓΤ.

4. Μεθοδολογία

4.1 Στόχος και ερευνητικά ερωτήματα

Ο δημόσιος χώρος είναι ένα πλαίσιο στο οποίο βρισκόμαστε και εκφραζόμαστε καθημερινά, ανακαλύπτοντας και δηλώνοντας ταυτότητες, ιδεολογίες και αντιλήψεις. Στόχος της έρευνας είναι να ερευνήσει πώς κατασκευάζεται η παιδικότητα σε ένα χώρο για παιδιά, την παιδική χαρά, και έτσι να δημιουργήσει χώρο για την κοινωνική ομάδα των παιδιών αναλύοντας γλωσσικά τοπία τα οποία είναι κατασκευασμένα μόνο για αυτήν. Για να το πετύχει σκοπεύει να κάνει ορατή την τήρηση ή μη τήρηση των θεσμικών πλαισίων που τίθενται στις παιδικές χαρές αλλά και να στοχαστεί κριτικά για τις δομές τους.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό θα επιχειρηθεί να εντοπίσω και να κάνω ορατή την επικοινωνία στον χώρο της παιδικής χαράς όπως αυτή πραγματώνεται στο ΓΤ. Επομένως, το κύριο ερευνητικό ερώτημα είναι:

- Πώς κατασκευάζεται η παιδικότητα στο ΓΤ των παιδικών χαρών του Βόλου;

Για να απαντηθεί επιμερίζεται στα εξής υποερωτήματα:

- Πώς κατασκευάζεται η παιδικότητα στο από τα πάνω ΓΤ;
- Πως κατασκευάζεται η παιδικότητα στο από τα κάτω ΓΤ;

4.2 Ερευνητική μέθοδος και επιλογή ερευνητικού πεδίου

Η συγκεκριμένη εργασία είναι μία ποιοτική έρευνα γιατί έχει στόχο να ερευνήσει το φαινόμενο την κατασκευής της παιδικότητας σε συνδυασμό με το γλωσσικό τοπίο εις βάθος. Είναι μια πολλαπλή μελέτη περίπτωσης που επικεντρώνεται σε πέντε παιδικές χαρές που βρίσκονται στο κέντρο της πόλης του Βόλου. Ασχολείται με το ΓΤ του ιδιωτικοποιημένου δημόσιου χώρου πέντε παιδικών χαρών.

Οι παιδικές χαρές, που αποτελούν τις επιμέρους περιπτώσεις αυτής της έρευνας, επιλέχθηκαν βάση της απόστασης τους από το κέντρο του Βόλου. Ερευνήθηκαν παρατηρήθηκαν εκείνες που είναι πιο κοντά στο κέντρο του αστικού ιστού ώστε τα αποτελέσματα να αφορούν τον αστικό ιστό της πόλης και όχι αποκεντρωμένες, λιγότερο αστικές, περιοχές. Συνοπτικά, πρόκειται για τις εξής πέντε παιδικές χαρές:

Κωδικοποίηση	Διεύθυνση	Έτος κατασκευής/ ανακαίνισης
PX1	Ρήγα Φερραίου και Σπυρίδη γωνία	2020
PX2	54 Συντάγματος και Πλάτωνος γωνία	2020
PX3.1	Αγίου Κωνσταντίνου	2017
PX3.2	Αγίου Κωνσταντίνου	2018
PX3.3	Αγίου Κωνσταντίνου	2018

Πίνακας 1. Οι επιμέρους περιπτώσεις της έρευνας

Πιο αναλυτικά:

Παιδική Χαρά 1 Σπυρίδη & Ρ. Φερραίου, Κωδικός: PX1

Βρίσκεται επί της οδού Ρ. Φερραίου (130-133) κάθετα με την Σπυρίδη. Την επισκέφθηκα πρώτη φορά στις 09/01/2023 και την επισκεπτόμουν μία φορά την εβδομάδα. Η σχέση μου με τη συγκεκριμένη παιδική χαρά δεν είναι ιδιαίτερη, περνούσα συχνά από αυτό το σημείο καθώς είναι στον δρόμο προς στο σπίτι μου και

γνώριζα ότι υπάρχει εκεί, την παρατηρούσα από έξω κάθε φορά αλλά ποτέ δεν έτυχε να μπω μέσα στην παιδική χαρά, πριν ξεκινήσω την έρευνα. Ακριβώς δίπλα από την παιδική χαρά υπάρχει ένα δημοτικό σχολείο και τα υπόλοιπα κτήρια είναι σπίτια. Αξίζει να σημειωθεί πως η παιδική χαρά είναι τοποθετημένη στην γωνία δύο δρόμων με αρκετή κίνηση. Η δημιουργία της παιδικής χαράς ολοκληρώθηκε τον 27.10.2020

Παιδική Χαρά 2: Μεταμόρφωσης, Κωδικός: ΠΧ2

Η παιδική χαρά βρίσκεται δίπλα στην εκκλησία της Μεταμορφώσεως, στη γωνία Πλάτωνος με 54^ο Συντάγματος. Με την συγκεκριμένη παιδική χαρά υπάρχει μία ιδιαίτερη σχέση. Η πρώτη μου επίσκεψη έγινε στα πλαίσια της ερευνητικής ομάδας Ημερο-λόγια Γλωσσικού Τοπίου (VLLRG) την Τετάρτη 15/12/2021. Ωστόσο οι συστηματικές επισκέψεις για την εκπόνηση της πτυχιακής μου ξεκίνησαν στις 09/01/2023. Αν και περνάω καθημερινά από την συγκεκριμένη παιδική χαρά, οι ερευνητικές μου επισκέψεις συνέβαιναν μία φορά την εβδομάδα. Η παιδική χαρά βρίσκεται στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας, γύρω από τη, παιδική χαρά υπάρχει το Δεληγεώργιο νηπιαγωγείο, καφετέριες, τσιπουράδικα, ένα κουρείο για παιδιά και σούπερ μάρκετ. Τα βράδια οι ηλικιακές ομάδες που βρίσκονται εντός και εκτός της παιδικής χαράς αλλάζουν καθώς μετά τις 21:00, τον χειμώνα κυρίως, οι ηλικίες που είναι παρούσες ξεκινάνε από τα 15-16. Ωστόσο, το καλοκαίρι μέχρι και αργά το βράδυ (πχ 22:00-23:00) επικρατούν μικρότερες ηλικιακές ομάδες. Αξίζει να σημειωθεί πως σε αντίθεση με την ΠΧ1 στην ΠΧ2 τα παιδιά παίζουν και εκτός του περιφραγμένου χώρου της παιδικής χαράς. Η κατασκευή της παιδικής χαράς ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2020.

Παιδική Χαρά 3: Αγίου Κωνσταντίνου 1^η, Κωδικός: ΠΧ3.1

Στην περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου υπάρχουν τρεις παιδικές χαρές στην σειρά. Τις αριθμώ ξεκινώντας από το πανεπιστήμιο προς την εκκλησία. Η ΠΧ3.1. είναι η παιδική χαρά που ανασκευάστηκε τον Μάρτιο του 2017 με την χορηγία του Οργανισμού Λιμένος Βόλου. Η πρώτη επίσκεψη έγινε 12.02.2023. Την επισκεπτόμουν κάθε 15 ημέρες μαζί με τις άλλες δυο παιδικές χαρές του Αγίου Κωνσταντίνου. Η ΠΧ3.1 έχει κλείσει αρκετές φορές λόγω της ληγμένης πιστοποίησης λειτουργίας της, η πιο πρόσφατη φορά ήταν 30.04.2023, γεγονός που έκανες γονείς και παιδιά να παραβιάζουν τις αλυσίδες και τις απαγορευτικές πινακίδες που τοποθετήθηκαν και να περνούν απ' τα κάγκελα. Η παιδική χαρά βρίσκεται σε ένα κεντρικό σχετικά σημείο του

Βόλου και από την μία της πλευρά υπάρχουν καφετέριες και τσιπουράδικα ενώ από την άλλη είναι τα λεγόμενα «πεζούλια», οι σκάλες δηλαδή που συχνάζουν άτομα όλων των ηλικιών. Τα βράδια οι παιδικές χαρές του Αγ. Κωνσταντίνου δεν έχουν πολλή κίνηση.

Μέσα στην παιδική χαρά υπάρχουν: Ένα πολυσύνθετο όργανο που έχει μία τσουλήθρα με σκάλες, μία κούνια και ένα μονόζυγο. Ένα πολυσύνθετο όργανο με τσουλήθρα και μία κούνια με προστατευτικά. Δύο τραμπάλες που από πίσω έχει δύο παγκάκια. Δύο κούνιες, δύο κούνιες με προστατευτικά, δύο ελατήρια (μονοθέσιες τραμπάλες) με δύο παγκάκια από πίσω, μία βρύση η οποία δεν λειτουργεί ενώ είναι και η μοναδική παιδική χαρά στην οποία δεν υπάρχει κάδος σκουπιδιών.

Παιδική χαρά 4: Αγίου Κωνσταντίνου 2^η, Κωδικός: ΠΧ3.2

Είναι η δεύτερη κατά σειρά από το πανεπιστήμιο προς την εκκλησία και η μικρότερη σε έκταση από όλες τις παιδικές χαρές που έχω μελετήσει στην πτυχιακή μου. Η πρώτη επίσκεψη έγινε 12.02.2023. Την επισκεπτόμουν κάθε 15 ημέρες μαζί με τις άλλες δυο παιδικές χαρές του Αγίου Κωνσταντίνου. Από τη μία πλευρά είναι η θάλασσα ενώ από την άλλη έχει στην σειρά ταβέρνες και καφετέριες.

Μέσα στην παιδική χαρά υπάρχουν: Μία τσουλήθρα με πειρατική σημαία, δίπλα της ακριβώς είναι μια ξύλινη κατασκευή με κάθισμα που θυμίζει κατάρτι καραβιού. Δύο κούνιες με προστατευτικά, η μία είναι λίγο στραβή και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί εύκολα. Δύο ελατήρια (μονοθέσιες τραμπάλες), ένα ελατήριο για δύο άτομα πολύ κοντά στην μορφή της απλής τραμπάλας, δύο παγκάκια στο σύνολο, μία λειτουργική βρύση και έναν κάδο. Ανακατασκευάστηκε μαζί με άλλες 14 παιδικές χαρές το 2018

Παιδική χαρά 5: Αγίου Κωνσταντίνου 3^η, Κωδικός: ΠΧ3.3

Είναι η τρίτη κατά σειρά από το πανεπιστήμιο προς την εκκλησία. Οι επισκέψεις ξεκίνησαν και σε αυτή την παιδική στις 12.02.2023. Η ΠΧ3.3 είναι η μοναδική που φαίνεται ότι είχε το αυτοκόλλητο της πιστοποίησης από το υπουργείο εσωτερικών ωστόσο αυτό τώρα έχει φθαρεί. Η παιδική χαρά ήταν κλειστή για συντήρηση από 07/06/2023 έως 09/06/2023. Ανακατασκευάστηκε μαζί με άλλες 14 παιδικές χαρές το 2018. Και σε αυτή τη παιδική χαρά τα βράδια δεν έχει πολλή κίνηση αλλά αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά πολλές φορές παίζουν έξω από τις παιδικές χαρές του Αγίου Κωνσταντίνου αλλά μέσα στο πάρκο.

4.3 Συλλογή και ανάλυση δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων ξεκίνησε 09/01/2023 και τελείωσε 30/09/2023 και έγινε με τη μέθοδο μη συμμετοχικής επιτόπιας παρατήρησης. Οι φωτογραφική αποτύπωση του ΓΤ αφορά μόνο το ΓΤ των παιδικών χαρών και όχι τα άτομα που υπήρχαν στον χώρο και κατά τη διάρκεια της λήφθηκαν 256 φωτογραφίες, 5 βίντεο, ένα από κάθε παιδική χαρά. Στα δεδομένα αυτά περιλαμβάνονται γκράφιτι, πινακίδες, αυτοκόλλητα και υλικές κατασκευές που υπάρχουν στον χώρο των παιδικών χαρών. Επίσης, καταγράφηκαν σημειώσεις πεδίου 16 σελίδων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι πρακτικές των ανθρώπων που βρίσκονταν εκεί και οι οποίες δεν αποτυπώθηκαν με κάποιον τρόπο που θα παραβίαζε τα προσωπικά τους δεδομένα. Επισκέφθηκα κάθε παιδική χαρά από 18 φορές με διάρκεια από μίση έως μία ώρα. Τα δεδομένα αναλύθηκαν θεματικά και αναδύθηκαν οι εξής κατηγορίες που θα παρουσιαστούν παρακάτω:

- Θεσμικό ΓΤ- ρυθμιστικές πινακίδες
- Από τα πάνω υλικότητες της παιδικής χαράς
- Παρεκβατικά γκράφιτι κοινωνικού σχολιασμού
- Παρεκβατικά γκράφιτι που απευθύνονται στα παιδιά

4.5 Ηθική και Δεοντολογία της έρευνας

Ένα από τα σημεία που μας προβληματίσαν αρκετά στην αρχή ακόμα της έρευνας είναι η ηθική και δεοντολογία. Επέλεξα να ερευνήσω χώρους στους οποίους εμφανίζονται συνεχώς ανήλικα παιδιά. Αυτομάτως, η λήψη φωτογραφιών ή βίντεο γίνεται δυσκολότερη καθώς δεν έπρεπε μέσα σε αυτά να αποτυπώνονται τα ίδια τα παιδιά γι' αυτό και οι περισσότερες λήψεις έγιναν βράδυ καθώς τότε δεν υπήρχαν παιδιά και ήταν πιο εύκολο να συλλέξω τα δεδομένα μου αλλά δεν παρεμπόδιζα και τις διαδικασίες που συνέβαιναν στον χώρο. Επίσης, δεν ήταν λίγες οι φορές στην αρχή της έρευνας πεδίου που άκουσα παιδιά να ρωτάνε τους συνοδούς τους αν γνωρίζουν τι κάνω μέσα στην παιδική χαρά και για να αποφύγω την ανησυχία συνοδών και παιδιών ήμουν συνήθως στις γωνίες των παιδικών χαρών και επαναπροσδιόρισα τις ζώνες μέσα στη μέρα κατά τις οποίες πραγματοποιούσα την παρατήρηση.

5. Αποτελέσματα

5.1 Από τα πάνω ΓΤ

5.1.1 Θεσμικές ρυθμιστικές πινακίδες

Βασικό στοιχείο του ΓΤ της παιδικής χαράς όπως αυτό κατασκευάζεται από τα πάνω και στις πέντε παιδικές χαρές είναι η ύπαρξη ρυθμιστικών πινακίδων. Αυτές είναι τοποθετημένες στην είσοδο. Από τα δεδομένα της έρευνας θα παρουσιαστούν οι τρεις από τις πέντε πινακίδες παιδικών χαρών. Οι ρυθμιστικές πινακίδες είναι κατασκευασμένες από μέταλλο και έχει τοποθετηθεί από μπροστά το αυτοκόλλητο των ρυθμίσεων λειτουργίας των παιδικών χαρών. Οι ρυθμίσεις αποτελούνται από απαγορεύσεις, ενδείξεις και τηλέφωνα πρώτων βοηθειών και παραπόνων. Όλες οι πληροφορίες των πινακίδων αναγράφονται στα ελληνικά εκτός από τη λέξη skateboards και υπάρχουν pictograms τα οποία έχουν σκοπό να βοηθήσουν στην κατανόηση του κειμένου. Από τα pictograms, μόνο ένα απεικονίζει παιδί και είναι δύσκολο να καταλάβουμε το γένος του παιδιού ωστόσο επειδή το παιδί συνοδεύεται, είναι ξεκάθαρο ότι ο συνοδός είναι άντρας (βλέπε εικόνα 1) οπότε το pictogram απεικονίζει αυτό που δεν απαγορεύεται αλλά φαίνεται να το απαγορεύει, έρχεται δηλαδή η εικόνα σε αντίθεση με το κείμενο. Η πινακίδα είναι τοποθετημένη σε χαμηλό ύψος, με κεφαλαία και πεζά γράμματα. Τα χρώματα των πινακίδων είναι το μαύρο γράμματα και το κόκκινο για τα pictograms των απαγορεύσεων. Υπάρχει σε όλες τις πινακίδες πάνω αριστερά το λογότυπο του Δήμου Βόλου σε μπλε χρώμα. Είναι σχεδόν όλες καλοδιατηρημένες και ορατές.

Στην Εικόνα 1 απεικονίζεται η ρυθμιστική πινακίδα της παιδικής χαράς της Μεταμόρφωσης που ανακαινίστηκε το 2020 εξ ολοκλήρου. Έχει την ίδια ακριβώς πινακίδα με την παιδική χαρά της Ρήγα Φεραίου με μόνη διαφορά την φθορά που έχει υποστεί πάνω αριστερά οπότε λείπει ένα κομμάτι του αυτοκόλλητου των πληροφοριών της πινακίδας χωρίς όμως να καθιστά την πινακίδα μη αναγνώσιμη.

Εικόνα 1. Ρυθμιστική πινακίδα Παιδικής Χαράς "Μεταμόρφωσης" 09/01/2023

Όπως παρατηρούμε, στην πινακίδα υπάρχουν πληροφορίες, οι οποίες είναι γραμμένες όλες στα ελληνικά, προτάσεις για την λειτουργία της παιδικής χαράς και απαγορεύσεις. Έχει 12 πλαίσια από τα οποία τα 4 αναφέρονται σε απαγορεύσεις (το 1/3 της πινακίδας), στις ενδεδειγμένες ηλικιακές ομάδες που είναι 2 έως 14, το ωράριο λειτουργίας και την καθαριότητα του χώρου που συνοδεύεται με ένα pictogram στο οποίο απεικονίζεται ένα άτομο να ρίχνει κάτι στα σκουπίδια, ένα για τον υπεύθυνο φορέα κατασκευής (Δήμος Βόλου) και τα τελευταία τρία αναφέρονται σε τηλέφωνα ανάγκης. Το ωράριο λειτουργίας είναι πολύ συγκεκριμένο και συμφωνεί με τις ώρες κοινής ησυχίας των αντίστοιχων περιόδων. Τα πλαίσια των απαγορεύσεων συνοδεύονται από σήματα τα οποία υποδεικνύουν ποια είναι η απαγόρευση για παράδειγμα η απαγόρευση της εισόδου ζώων εκτός σκύλων συνοδών ατόμων με αναπηρία, η οποία συνοδεύεται με pictogram, ωστόσο στην απαγόρευση αιχμηρών αντικειμένων και γυάλινων μπουκαλιών δεν υπάρχει κάποια εικόνα/pictogram. Στην

πινακίδα αναφέρεται πως απαγορεύεται το κάπνισμα αλλά μέσα στην παιδική χαρά έχει τοποθετηθεί κάδος με τασάκι από τον υπεύθυνο φορέα. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας παρατήρησης τα παιδιά έπαιζαν μπάλα πάντα εκτός παιδικής χαράς και υπήρχε η τάση να κλείνουν την πόρτα άτομα όλων των ηλικιών. Τα ηλικιακά όρια τηρούνται κατά την διάρκεια της ημέρας ωστόσο μετά τις 21:00 αλλάζουν και μπαίνουν άτομα εκτός ηλικιακών ορίων. Στις απαγορεύσεις χρησιμοποιείται η οριστική έγκλιση σε παθητική φωνή δίνοντας έμφασή στο τί ή ποιος απαγορεύεται αλλά όχι στο ποιος το απαγορεύει ενώ στις προτροπές, όπως για παράδειγμα «ΔΙΑΤΕΙΡΗΤΕ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΣΕ ΚΑΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ», χρησιμοποιείται οριστική έγκλιση αλλά σε ενεργητική φωνή και στον β' πληθυντικό.

Η δεύτερη παιδική χαρά που θα παρουσιαστεί είναι αυτή του Λιμένα Βόλου (βλέπε εικόνα 2), βρίσκεται στην περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου και ανακατασκευάστηκε με την δωρεά του Λιμένα Βόλου το 2017, είναι η πιο παλιά από τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί. Έχει μια εντελώς διαφορετική πινακίδα. Τα ηλικιακά όρια είναι διαφορετικά από την προηγούμενη πινακίδα και διαχωρίζονται σε 1 έως 3 και 4 έως 12 ετών γεγονός το οποίο δεν αιτιολογείται με κάποιον τρόπο. Στο ηλικιακό όριο δεν αναφέρεται η λέξη «ενδεδειγμένες» όπως συμβαίνει στις υπόλοιπες παιδικές χαρές της έρευνας και το κείμενο συνοδεύεται από ένα pictogram στο οποίο απεικονίζεται ένα παιδί να κάνει κούνια, κάτι που δεν εμφανίζεται σε άλλη πινακίδα παιδικής χαράς. Το ωράριο λειτουργίας είναι περιγραφικό «από το πρωί μέχρι το βράδυ». Αυτή η πινακίδα, περιέχει μόνο την ελληνική γλώσσα και έχει υποστεί φθορές οι οποίες καθιστούν ένα από τα έξι πλαίσια της δυσανάγνωστα. Τα πλαίσια περιέχουν δυο απαγορεύσεις όπως το «απαγορεύεται η είσοδος σε άτομα που δεν συνοδεύουν παιδιά» το οποίο συνοδεύεται με ένα pictogram που απεικονίζει ένα άτομο να στέκεται χωρίς να φαίνεται στο pictogram ότι κάτι απαγορεύεται (το 1/3 και πάλι) και τέσσερις ενδείξεις. Δεν υπάρχουν τηλέφωνα παραπόνων και αναγκών ενώ δεν υπάρχει και η απαγόρευση για τα ποδήλατα, πατίνια και skateboards επίσης, διαχωρίζονται τα πλαίσια της απαγόρευσης εισόδου σε ζώα, όπου έχει και το pictogram που απεικονίζει έναν σκύλο με μία κόκκινη γραμμή από πάνω για να δηλώσει την απαγόρευση, με το «εκτός συνοδών ατόμων με αναπηρία» όπου συνοδεύεται και αυτό με pictogram το οποίο βοηθάει την συμπληρωματική ανάγνωση του κειμένου σημειωτικά.

Εικόνα 2. Πινακίδα Παιδικής Χαράς "Οργανισμός Λιμένος Βόλου Α.Ε." 22/05/2023

Εικόνα 3. Πινακίδα απαγόρευσης εισόδου στην παιδική χαρά "Οργανισμός Λιμένας Βόλου Α.Ε." 22/05/2023

Στην παιδική χαρά του Λιμένα Βόλου τοποθετήθηκε η πινακίδα «NO ENTRY ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΕΙΣΟΔΟΣ» (βλέπε εικόνα 3) το διάστημα κατά το οποίο η παιδική χαρά ήταν κλειστή με κλειδαριές χωρίς αιτιολόγηση από τις αρχές και όταν άνοιξε δεν υπήρχαν ορατές αλλαγές. Στην πινακίδα αυτή η απαγόρευση της εισόδου γίνεται αρχικά με κεφαλαία λευκά γράμματα μέσα σε κόκκινο πλαίσιο με την χρήση της αγγλικής γλώσσας, έπειτα με το pictogram που απεικονίζει ένα άτομο με τεντωμένο χέρι και ανοιχτή παλάμη μέσα σε έναν κόκκινο κύκλο με μία κόκκινη γραμμή να τον διαπερνά κάνοντας έτσι ορατή την απαγόρευση και σημειωτικά, τέλος η απαγόρευση δίνεται και στα ελληνικά με κεφαλαία μαύρα γράμματα σε παθητική φωνή χωρίς να προσδιορίζεται το ποιος απαγορεύει την είσοδο αλλά αναφέρεται μόνο στην πράξη.

Η παιδική χαρά Αγ. Κωνσταντίνου είναι η τρίτη κατά σειρά από το πανεπιστήμιο προς την εκκλησία. Η παιδική χαρά ήταν κλειστή για συντήρηση από 07/06/2023 έως 09/06/2023. Ανακαινίστηκε το 2019 και έχει παρόμοια πινακίδα (βλέπε εικόνα 4) με την παιδική χαρά «Μεταμόρφωσης» με διαφορά το ηλικιακό όριο (2-15) και το ωράριο λειτουργίας (εικόνα 5). Έχει επίσης και μία δεύτερη πινακίδα στην οποία υπάρχει αναφορά μόνο στην απαγόρευση (εικόνα 6) και μία πινακίδα που είναι απαγορευτική αλλά δεν μπορούμε να καθορίσουμε για τι, καθώς έχει υποστεί μεγάλη φθορά (εικόνα 7). Όλες οι πινακίδες περιέχουν μόνο την ελληνική γλώσσα. Η πινακίδα του Αγ. Κωνσταντίου δεν είναι τόσο ορατή καθώς είναι πίσω από δέντρα και ήταν δύσκολη και η φωτογράφησή της.

Εικόνα 4. Ρυθμιστική πινακίδα παιδικής χαράς "Αγ. Κωνσταντίνου" 08/02/2023

Εικόνα 5. Προειδοποιητική Πινακίδα παιδικής χαράς "Αγ. Κωνσταντίνου" 08/02/2023

Εικόνα 6. Μη αναγνώσιμη πινακίδα παιδικής χαράς "Αγ. Κωνσταντίνου" 08/02/2023

Στην βασική πινακίδα (βλέπε εικόνα 4) υπάρχουν τα 12 πλαίσια από τα οποία τα 4 αναφέρονται σε απαγορεύσεις (το 1/3 της πινακίδας), 4 σε ενδείξεις για το ηλικιακό όριο, το ωράριο λειτουργίας και την καθαριότητα του χώρου, ένα για τον υπεύθυνο φορέα κατασκευής (Δήμος Βόλου) και τα τελευταία τρία αναφέρονται σε τηλέφωνα ανάγκης, πάνω δεξιά της πινακίδας υπάρχει φθαρμένο το επίσημο αυτοκόλλητο (βλέπε εικόνα 8) πιστοποίησης παιδικών χαρών από το υπουργείο εσωτερικών το οποίο θα έπρεπε να υπάρχει σε όλες τις παιδικές χαρές καθώς σύμφωνα με τον νόμο 28492 του 2009 οι παιδικές χαρές που δεν είναι πιστοποιημένες είναι παράνομες. Είναι η παιδική χαρά που βρίσκεται πιο κοντά στην εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου. Μέσα στην παιδική χαρά υπάρχει χρωματιστός χλοοτάπητας. Είναι περιφραγμένη με κάγκελα και ξύλινα διαχωριστικά με χρώματα (κόκκινο, κίτρινο, άσπρο) ενώ δεν υπάρχουν παιχνίδια που προσομοιάζουν ζώα και είναι απλά χρωματιστά. Τα βράδια δεν έχει πολλά άτομα μέσα στη παιδική χαρά καθώς ενήλικοι και παιδιά παίζουν στο πάρκο του Αγίου Κωνσταντίνου και όχι στη παιδική χαρά.

Υπάρχει και μία πινακίδα στην ίδια παιδική χαρά η οποία αναφέρεται μόνο στην απαγόρευση (βλέπε εικόνα 5). Απαγορεύει αυστηρά την είσοδο σε άτομα που ξεπερνούν τα ηλικιακά όρια και την χρήση της παιδικής χαράς για άλλες δραστηριότητες όπως το ποδόσφαιρο, το ποδήλατο ή τα πατίνια για την προστασία των εγκαταστάσεων και όχι των παιδιών. Οι απαγορεύσεις αυτές είναι με κεφαλαία έντονα μαύρα γράμματα ενώ υπάρχουν και τα έντονα κόκκινα υπογραμμισμένα γράμματα στην αναφορά των παιχνιδιών που απαγορεύονται και έντονα κόκκινα γράμματα στην αυστηρότητα της απαγόρευσης.

Τέλος, παρατηρήθηκε και μία πινακίδα (βλέπε εικόνα 6) η οποία δηλώνει δύο απαγορεύσεις μέσω pictograms αλλά δεν είναι αναγνώσιμη λόγω της φθοράς που έχει υποστεί, δεν μπορεί κανείς δηλαδή να καταλάβει τι ακριβώς είναι αυτό που απαγορεύεται. Μπορεί να υποθέσει κανείς μόνο την απαγόρευση του πάνω pictogram από το αναμμένο τσιγάρο με καπνό το οποίο φαίνεται αμυδρά και με πολύ προσοχή.

Εικόνα 7. Αυτοκόλλητο- Σήμα πιστοποιημένης παιδικής χαράς

Εικόνα 8. Φθαρμένο αυτοκόλλητο- σήμα πιστοποίησης παιδικής χαράς "Αγ. Κωνσταντίνου" 08/02/2023

5.1.2 Υλικότητες της παιδικής χαράς

Η παιδική χαρά «Μεταμόρφωσης» είναι περιφραγμένη με λευκά κάγκελα (βλέπε εικόνα 9) από όλες τις πλευρές της και τα παιχνίδια έχουν διάφορα χρώματα (μπλε, πράσινο, ασημί, κίτρινο) με κυρίαρχο το κόκκινο. Έχει 3 παιχνίδια τα οποία προσομοιάζουν ζώα. Μέσα στην παιδική χαρά υπάρχει μία βρύση η οποία δεν λειτουργεί, υπάρχουν δύο κούνιες με προστατευτικά και δύο απλές, δύο πολυπαιχνίδια το ένα έχει δύο τσουλίθρες, παιχνίδια αναρρίχησης, ισορροπίας και το άλλο μία τσουλίθρα και παιχνίδια αναρρίχησης, μία ομαδική τραμπάλα, δύο ατομικές τραμπάλες που προσομοιάζουν ζώα, τέσσερα παγκάκια και δύο κάδους του δήμου με τασάκια. Το έδαφος αποτελείται από χώμα, χαλίκι και χόρτα. Στην ομαδική τραμπάλα μετά τις 22:00 έχει παρατηρηθεί ως συχνό φαινόμενο να παίζουν άτομα ηλικίας άνω των 14 που είναι το επιτρεπόμενο όριο ηλικίας και να πίνουν μπίρες. Υπάρχουν επίσης τέσσερα δέντρα τα οποία βρίσκονται στις άκρες της παιδικής χαράς.

Εικόνα 9. Περιφραξη παιδική χαράς "Μεταμόρφωση"

Η παιδική χαρά «Οργανισμός Λιμένα Βόλου Α.Ε» είναι περιφραγμένη με κόκκινα, κίτρινα και μπλε κάγκελα (βλέπε εικόνα 10). Γενικά μέσα στην παιδική χαρά επικρατεί το κόκκινο σε συνδυασμό με τα άλλα βασικά χρώματα το μπλε το κίτρινο αλλά και το πράσινο. Τα ηλικιακά όρια φαίνεται να τηρούνται κατά την διάρκεια της λειτουργίας της παιδικής χαράς. Υπάρχει μία βρύση η οποία υπολειτουργεί και έχει δύο εισόδους αλλά μόνο από τη μία επιτρέπεται η είσοδος. Μέσα στη παιδική χαρά υπάρχουν δύο πολυπαιχνίδια το ένα με δύο τσουλίθρες που απεικονίζουν ζώα μία κούνια και μονόζυγο και το άλλο με μία τσουλίθρα και μία κούνια με προστατευτικά. Έχει επίσης δύο κούνιες με προστατευτικά και δύο κούνιες απλές, δύο μονοθέσιες τραμπάλες που απεικονίζουν ζώα και δύο τραμπάλες δύο ατόμων. Τα παγκάκια αυτής της παιδικής χαράς είναι τέσσερα σε σύνολο (δύο πίσω από τις μονοθέσιες τραμπάλες και δύο πίσω από τις διθέσιες) και είναι βαμμένα με κίτρινο, κόκκινο και μπλε χρώμα, ενώ δεν υπάρχει κανένας κάδος σε αυτή την παιδική χαρά. Το έδαφος αποτελείται από χαλίκι μόνο.

Εικόνα 10. Περιφραγή και παιχνίδια παιδικής χαράς "Οργανισμός Λιμένος Βόλου Α.Ε."

Η παιδική χαρά «Σπυρίδη & Ρ. Φερραίου» είναι περιφραγμένη με κόκκινα κάγκελα (βλέπε εικόνα 11) από τις δύο μεριές ενώ από τις άλλες δύο υπάρχουν κτήρια άρα η περιφραγή υπάρχει από τους τοίχους των κτηρίων και είναι η μοναδική από τα δεδομένα της έρευνας που βρίσκεται ακριβώς δίπλα σε δρόμο συχνής κυκλοφορίας αυτοκινήτων. Έχει δύο εισόδους και αποτελείται από δύο κούνιες με προστατευτικά, μία μονοθέσια τραμπάλα που απεικονίζει ένα ζώο, ένα πολυπαιχνίδι με δύο τσουλίθρες και παιχνίδι ισορροπίας και ένα τραμπολίνο το οποίο κατά τη διάρκεια της επιτόπιας παρατήρησης ήταν το παιχνίδι με την περισσότερη ζήτηση και σύμφωνα με τις σημειώσεις πεδίου χρησιμοποιείται αρκετά και από τους/τις συνοδούς των παιδιών, όπως φαίνεται και από το απόσπασμα 1.

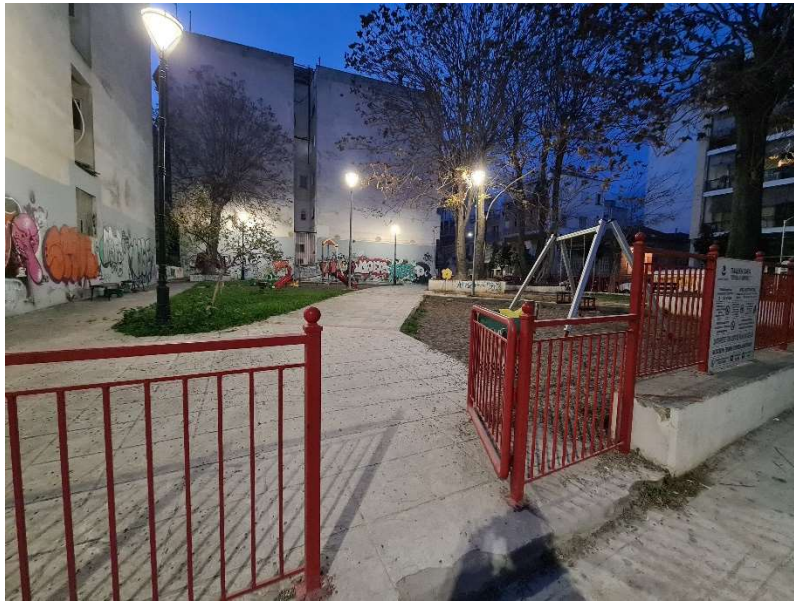
Απόσπασμα 1

«Παιδί: Μαμά θα κατέβεις; Θέλω και εγώ να χοροπηδήσω στο μπομπολίνο.

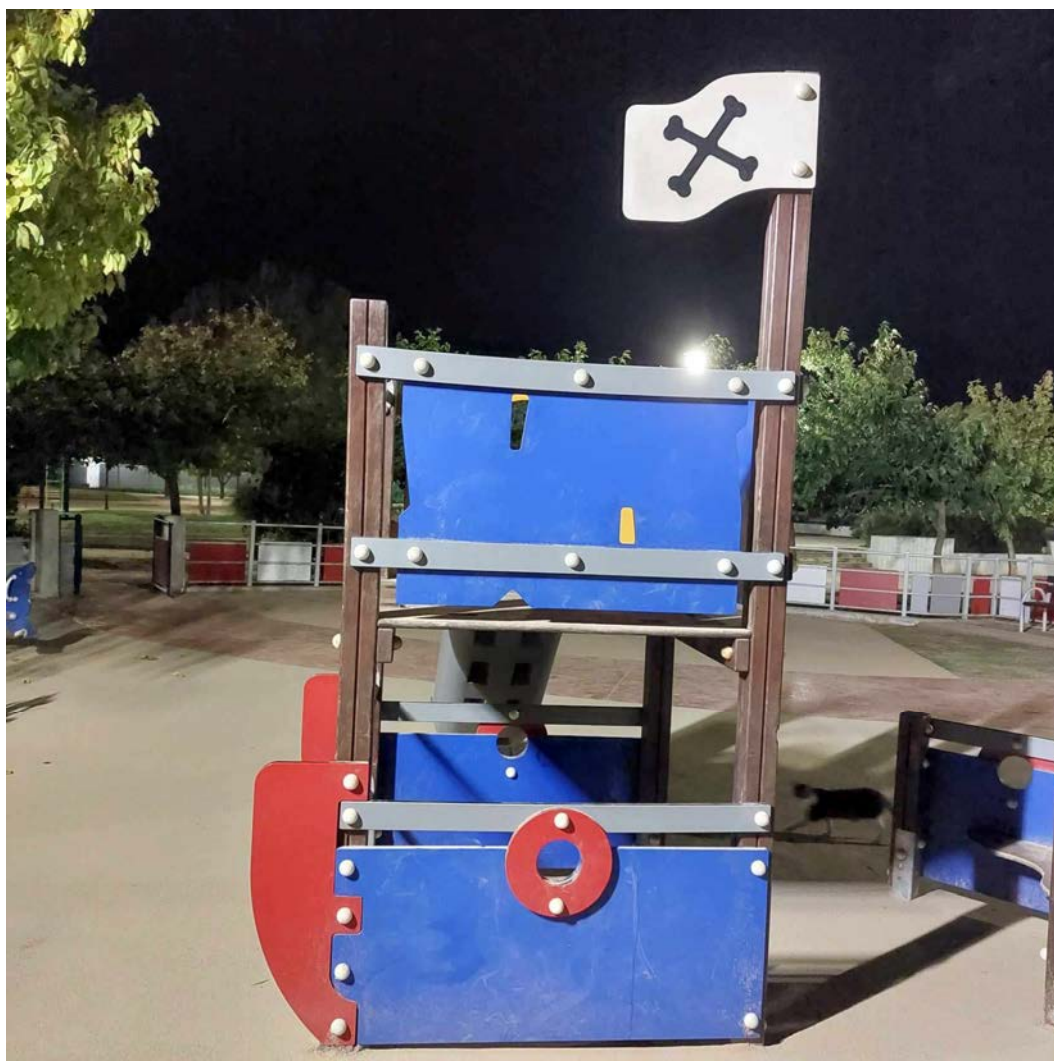
Μητέρα: Άσε να παίξω και εγώ λίγο και οι μαμάδες θέλουν να παίξουν καμιά φορά..»

Σημειώσεις πεδίου, 10/02/2023, παιδική χαρά Σπυρίδη & Ρ. Φεραίου

Εντός της παιδικής χαράς υπάρχουν διάδρομοι από πλακάκια και τσιμέντο. Μία μη λειτουργική βρύση, δύο κάδοι του δήμου με τασάκια, πέντε περβάζια με μεγάλα δέντρα και τέσσερα παγκάκια.

Εικόνα 11. Παιδική χαρά "Σπυρίδη & Ρ. Φεραίου"

Εικόνα 12. από το πειρατικό πολυπαιχνίδι στην παιδική χαρά Αγίου Κωνσταντίνου

Στην παιδική χαρά του Αγίου Κωνσταντίνου υπάρχει και ένα παιχνίδι το οποίο μιμείται ένα πειρατικό καράβι, με κυρίαρχο χρώμα το μπλε (βλέπε εικόνα 12). Το πειρατικό αυτό παιχνίδι κατασκευάζει έμφυλα την παιδικότητα καθώς τα πειρατικά παιχνίδια είναι φτιαγμένα για να προσελκύουν τα αρσενικά παιδιά όπως βλέπουμε σε διαφημίσεις και καταστήματα παιχνιδιών. Βέβαια κατά την διάρκεια της επιτόπιας παρατήρησης τα έμφυλα στερεότυπα καταρρίφθηκαν καθώς πολλά ήταν τα κορίτσια που ήθελαν να παίξουν εκεί. Πολλές φορές όμως δε τα κατάφερναν καθώς τα αγόρια της παιδικής χαράς είχαν ήδη στήσει το παιχνίδι τους και ελάχιστες ήταν οι φορές που δέχθηκαν να επαναδιαπραγματευθούν τους ρόλους τους μέσα στο παιχνίδι για να συμπεριλάβουν και τα κορίτσια.

5.2 Από τα κάτω παρεκβατικά ΓΤ

5.2.1 Γκράφιτι με κοινωνικοπολιτικό περιεχόμενο

Η παιδική χαρά με τα περισσότερα γκράφιτι είναι αυτή της Ρ. Φεραίου καθώς υπάρχει και μεγαλύτερος καμβάς λόγω της ύπαρξης κτηρίων άρα και τοίχων στις δύο πλευρές της παιδικής χαράς.

Αρχικά υπάρχει ένα γκράφιτι που λέει «ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΓΓΟΣ ΠΑΡΩΝ» (βλέπε εικόνα 15) το οποίο υπάρχει τρεις φορές μέσα στη παιδική χαρά. Αναφέρεται σε έναν φοιτητή του Βόλου που ξυλοκοπήθηκε και κατέληξε από έξι αστυνομικούς (<https://www.lifo.gr/tags/basilis-maggos>). Το ένα γκράφιτι είναι με μαύρα κεφαλαία γράμματα στο ίδιο ύψος με το «ΜΙΚΡΕ ΜΗ ΓΙΝΕΙΣ ΜΠΑΤΣΟΣ» (βλέπε εικόνα 17), το δεύτερο είναι σε ύψος άνω των δύο μέτρων με μπλε κεφαλαία γράμματα και με την προσθήκη του «ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ» (βλέπε εικόνα 13) στο τέλος και το τρίτο «ΕVAMER ΖΕΙΣ» (βλέπε εικόνα 14) όπου το EVAMER είναι το καλλιτεχνικό του όνομα. Η αναφορά στον Βασίλη Μάγγο υπάρχει σε πολλά σημεία της πόλης και το συμβάν συνοδεύτηκε με πολλές διαδηλώσεις και πορείες στην πόλη. Το γκράφιτι αποτελεί μία δήλωση προς τους υπεύθυνους για τον θάνατο του ότι δε θα ξεχαστεί η πράξη τους, προς τους συγγενείς και φίλους του θανόντα πως δεν θα ξεχαστεί ο Βασίλης και προς το κοινό είναι ένας τρόπος να ενημερωθούν για το συμβάν. Αξίζει να αναφερθεί πως σε δύο από τα τρία γκράφιτι υπάρχουν τρεις τελείες όπου είναι το σύμβολο του σλογκαν «Μπάτσοι Γουρούνια Δολοφόνοι» σύμφωνα με αφηγήσεις φυλακισμένων.

Εικόνα 13. Φωτογραφία απο την παιδική χαρά Ρ. Φεραίου "Β. ΜΑΓΓΟΣ ΠΑΡΩΝ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ"

Εικόνα 14. Φωτογραφία απο την παιδική χαρά Ρ. Φερραίου "ΕΥΑΜΕΡ ΖΕΙΣ"

Εικόνα 15. Φωτογραφία απο την παιδική χαρά Ρ. Φερραίου "ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΓΓΟΣ ΠΑΡΩΝ"

Τέλος έχουμε γκράφιτι πάνω στα παιχνίδια της παιδικής χαράς. Εξωτερικά του πολύπαιχνιδιού στην εξωτερική μεριά της τσουλίθρας υπάρχουν δύο γκράφιτι. «stop racism» με μία σβάστικα σε ένα κύκλο και ένα Χ επάνω διαγράφοντας έτσι τον ρατσισμό και τον ναζισμό λεκτικά αλλά και σημειωτικά. «Fuck homophobic people» με υπογράμμιση στη λέξη «people». (βλέπε εικόνα 16) Είναι ενδιαφέρουσα η επιλογή της γλώσσας καθώς είναι από τα λίγα δεδομένα που είναι στα αγγλικά. Όλα τα αντιρατσιστικά γκράφιτι είναι στα αγγλικά. Τα δύο αυτά γκράφιτι παροτρύνουν την/τον αναγνώστρια/η να σταματήσουν τον ρατσισμό, τον ναζισμό και την ομοφοβία και είναι γραμμένα στην προστακτική και χρησιμοποιούν υβριστικό λόγο.

Εικόνα 16. Φωτογραφία απο την παιδική χαρά P. Φερραίου "stop racism" και "Fuck homophobic people"

5.2.2 Γκράφιτι που απευθύνονται στα παιδιά

Αρχικά, όπως παρατηρούμε στην εικόνα στην εικόνα 3 υπάρχει ένα γκράφιτι με κεφαλαία μαύρα γράμματα που λέει «ΜΙΚΡΕ ΜΗ ΓΙΝΕΙΣ ΜΠΑΤΣΟΣ». Το γκράφιτι αυτό εμφανίστηκε στην παιδική χαρά μετά τη δολοφονία του δεκαεφτάχρονου ρομά στη Βοιωτία από αστυνομικά πυρά. (<https://www.tanea.gr/2023/11/13/greece/voiotia-orgi-kai-erotimatika-gia-ton-thanato-tou-17xronou-apo-astynomika-pyra/>)

Το γκράφιτι εμφανίστηκε μετά την δολοφονία του 17αχρονού Κώστα Φραγκούλη από τα αστυνομικά πυρά. Βάζοντας το β' ενικό πρόσωπο ο παραγωγός απευθύνεται ευθέως σε κάθε ένα ξεχωριστά μικρό αγόρι και παροτρύνει/απαγορεύει το μικρό αρσενικό παιδί «ΜΙΚΡΕ» να μην ενταχθεί στο σώμα ασφαλείας της αστυνομίας καθώς, υπονοεί ότι είναι μία βίαιη και άδικη προς τους πολίτες δουλειά. Χρησιμοποιεί επίσης την λέξη «μπάτσος» που είναι ένας υποτιμητικός τρόπος να αναφερθεί κανείς στα σώματα ασφαλείας. Θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως προειδοποίηση στο παιδί ως προς τις μελλοντικές επαγγελματικές του επιλογές. Το γκράφιτι βρίσκεται σε ένα τοιχίο που χρησιμοποιείται ως πεζούλι για ένα δέντρο και είναι αρκετά χαμηλά με αποτέλεσμα οι ενήλικοι να μη το παρατηρούν όπως φαίνεται από ένα απόσπασμα από τις σημειώσεις πεδίου (βλέπε απόσπασμα 2).

Εικόνα 17. Φωτογραφία από τη παιδική χαρά Ρ. Φερραίου "ΜΙΚΡΕ ΜΗ ΓΙΝΕΙΣ ΜΠΑΤΣΟΣ"

Απόσπασμα 2

« - Μπαμπά εδώ τι γράφει; - Α δε το είδα παιδί μου, μπράβο που το παρατήρησες»,

Σημειώσεις πεδίου, 20/04/2023

Παρατηρούμε ότι, αν και ο πατέρας επιβραβεύει το παιδί για την παρατηρητικότητα του, δεν απάντησε ωστόσο στο ερώτημα του παιδιού και του απέσπασε την προσοχή με τα παιχνίδια.

Στα γκράφιτι για την παιδικότητα, έχουμε ένα γκράφιτι το οποίο είναι σε ύψος περίπου ενός μέτρου και λέει «ΚΑΝΕΝΑΣ ΓΟΝΙΟΣ ΔΕΝ ΣΗΚΩΝΕΙ ΧΕΡΙ ΠΑΝΩ ΜΟΥ» (βλέπε εικόνα 18) με κεφαλαία μαύρα γράμματα. Το «ΔΕΝ» είναι φθαρμένο λόγω αποκόλλησης ενός μέρους από τον τοίχο. Αυτό το γκράφιτι είναι σχεδιασμένο σε ύψος που μπορεί να εντοπιστεί και να διαβαστεί από ένα παιδί το οποίο κατέχει τον

γραμματισμό της ανάγνωσης νέων ελληνικών. Είναι μία δήλωση που αναφέρεται στην ενδοοικογενειακή βία την οποία ουσιαστικά απαγορεύει το άτομο που έγραψε το γκράφιτι και στην δική του/της οικογένεια αλλά και δημοσίως, δηλώνει την κακοποίηση των γονέων κατά των παιδιών κάνοντας έτσι ορατή την λάθος διαπαιδαγώγηση και παροτρύνοντας τα υπόλοιπα παιδιά να μιλήσουν και να σταματήσουν να ανέχονται την βία. Ακόμη και ανώνυμα το γκράφιτι αυτό είναι τολμηρό καθώς τα παιδιά είναι λιγότερο πιθανό να μιλήσουν για την ενδοοικογενειακή βία. Συμπεραίνουμε επίσης, ότι ο/η δημιουργός του γκράφιτι έχει ενεργό ρόλο και μπαίνει ως υποκείμενο στην δήλωση του/της

Εικόνα 18. Φωτογραφία από τη παιδική χαρά Ρ. Φερραίου "ΚΑΝΕΝΑΣ ΓΟΝΙΟΣ ΔΕΝ ΣΗΚΩΝΕΙ ΧΕΡΙ ΠΑΝΩ ΜΟΥ"

Υπάρχει επίσης και το στοιχείο της διγλωσσίας όπως βλέπουμε στην εικόνα 15 όπου χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα «Don't grow up it's a trap.»- «Μη μεγαλώσεις είναι παγίδα» (βλέπε εικόνα 19) Η φράση είναι γραμμένη με κεφαλαία και πεζά στην προστακτική και έχει αποτρεπτικό και προειδοποιητικό ύφος. Χρησιμοποιεί β' ενικό και προειδοποιεί τα παιδιά/άτομα να μην μεγαλώσουν καθώς το άτομο που το έγραψε θεωρεί την ενηλικίωση, παγίδα. Δηλώνει ότι υπάρχει η επιλογή του ατόμου να μην μεγαλώσει και να παραμείνει παιδί αποφεύγοντας την παγίδα της ενηλικίωσης.

Εικόνα 19. Φωτογραφία από τη παιδική χαρά Λιμένα Βόλου "Don't grow up it's a trap"

5.2.3 Ο τοίχος ως καμβάς έκφρασης ταυτότητων και συναισθημάτων

Στην παιδική χαρά Ρ. Φεραίου υπάρχει όντως ένας μεγάλος καμβάς οπού ανακαλύψαμε εκτός από κοινωνικόπολιτικά γκράφιτι, ζωγραφίες αλλά και απλές εκδηλώσεις συναισθημάτων όπως το γκράφιτι «Είναι κάτι ώρες που αδειάζω το μυαλό μου γράφοντας σε τοίχους» (βλέπε εικόνα 20) το οποίο είναι γραμμένο με μαύρα γράμματα και πεζά. Το γκράφιτι αυτό απορρίπτει την παρανομία της πράξης του και δηλώνει ότι τα γκράφιτι είναι ένας τρόπος έκφρασης και τέχνης που βοηθά ένα άτομο να ηρεμεί και να απομακρύνεται από τα προβλήματα και τις σκέψεις του. Το γκράφιτι είναι λίγο φθαρμένο καθώς έχει γραφτεί κάτι άλλο από πάνω ωστόσο είναι πιο εύκολο να διαβάσουμε το γκράφιτι για το οποίο μιλάμε παρά το άλλο που γράφτηκε από πάνω.

Εικόνα 20. Φωτογραφία από τη παιδική χαρά Ρ. Φερραίου "Είναι κάτι ώρες που αδειάζω το μυαλό μου γράφοντας σε τοίχους"

Έχουμε, επίσης, και την έκφραση απογοήτευσης από την κοινωνία με το γκράφιτι «ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ» (βλέπε εικόνα 21) το οποίο έχει γραφτεί με ένα έντονο γαλάζιο χρώμα πάνω από ένα άλλο γκράφιτι με κεφαλαία γράμματα. Επίσης παρατηρήθηκε πως ακόμη κι αν υπάρχει ήδη κάτι γραμμένο σε ένα σημείο δεν σημαίνει ότι είναι απαγορευτικό να γραφτεί κάτι από πάνω καθώς μέσω της επιτόπιας παρατήρησης και της συλλογής δεδομένων είδα ότι πάνω στο γκράφιτι το οποίο σχολιάζουμε έχει δημιουργηθεί μία συνομιλία (βλέπε εικόνα 22) την οποία δυστυχώς δεν μπόρεσα να αποκωδικοποιήσω. Το άτομο που έγραψε πρώτο απέφυγε το «ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ» και έγραψε με μικρά μαύρα γράμματα ωστόσο η απάντηση γράφτηκε με μεγάλα κόκκινα γράμματα πάνω στο γκράφιτι.

Εικόνα 21. Φωτογραφία από την παιδική χαρά Ρ. Φερραίου "Αποτυχημένη κοινωνία"

Εικόνα 22 Φωτογραφία απο την παιδική χαρά Ρ. Φεραίου- συνομιλία πάνω σε γκράφιτι
Υπάρχουν επίσης και γκράφιτι τα οποία σκοπεύουν να πειράξουν κάποιον αναφέροντας τις σεξουαλικές προτιμήσεις του ατόμου, χωρίς να ξέρουμε αν είναι οι πραγματικές, δίνοντας, το ονοματεπώνυμο του, τον αριθμό του και το προφίλ του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σε δημόσιο χώρο ώστε να προκληθεί μία επικοινωνία με κάποιο άλλο άτομο.

Το γκράφιτι «Ο ΣΠΥΡΟΣ Σ***ΕΙΝΑΙ GAYS ΠΟΛΥ» (βλέπε εικόνα 23) είναι γραμμένο με μικρά αλλά κεφαλαία μαύρα γράμματα σε χαμηλό ύψος, κάτω του μισού μέτρου.

*Εικόνα 23. Φωτογραφία απο την παιδική χαρά Ρ. Φεραίου "Ο ΣΠΥΡΟΣ *** ΕΙΝΑΙ GAYS ΠΟΛΥ"*

7. Συζήτηση-Συμπεράσματα

Σύμφωνα με την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας το «από τα πάνω» ΓΤ αποτελείται κυρίως από ρυθμιστικές πινακίδες. Οι ρυθμιστικές πινακίδες έχουν

τοποθετηθεί από τον Δήμο Βόλου ο οποίος είναι και υπεύθυνος για την τήρηση των ρυθμίσεων και την συντήρηση και πιστοποίηση των παιδικών χαρών. Η πιστοποίηση δεν υπάρχει σε καμία παιδική χαρά από αυτές που έχω ερευνήσει και σύμφωνα με τον νόμο, κανονικά, δεν θα έπρεπε να λειτουργούν χωρίς πιστοποίηση. Οι πινακίδες αναφέρονται σε πολύ συγκεκριμένα ηλικιακά όρια στην παιδικότητα. Τα άτομα άνω των 15 ετών δεν θεωρούνται παιδιά και απαγορεύεται να εισέλθουν στην παιδική χαρά. Οι απαγορεύσεις αποτελούν το 1/3 των ρυθμίσεων στις πινακίδες. Η παρούσα έρευνα συμφωνεί με τα αποτελέσματα της έρευνας του Ingo H. Warnke (2013) καθώς οι παιδικές χαρές που ερευνήθηκαν είναι να μεν δημόσιες ωστόσο ιδιωτικοποιούνται μέσω των ρυθμίσεων και των περιφράξεων. Είναι ένας χώρος ο οποίος ρυθμίζει τις κινήσεις και την συμπεριφορά των παιδιών ενώ τα παροτρύνει παράλληλα να είναι χαρούμενα καθώς, όπως αναφέρεται σε όλες τις πινακίδες, εισέρχονται σε μία παιδική «χαρά». Σε έναν χώρο δηλαδή που τα παιδιά μπαίνουν για να είναι χαρούμενα. Οι παιδικές χαρές έχουν κατασκευαστεί με τρόπο τέτοιο που τα παιδιά μπορούν να παίξουν ελεύθερα μέσα σε συγκεκριμένα χωρικά όρια και με συγκεκριμένους τρόπους. Μέσα στις παιδικές χαρές επικρατούν διάφορα έντονα χρώματα τα οποία προσελκύουν την προσοχή των παιδιών. Υπάρχουν επίσης παιχνίδια που προσομοιάζουν ζώα ενώ τα πραγματικά ζώα απαγορεύονται μέσα στην παιδική χαρά, αδέσποτα και μη. Οι πινακίδες των παιδικών χαρών φαίνεται να απευθύνονται μόνο στα άτομα που διαθέτουν τον γραμματισμό ανάγνωσης της ελληνικής γλώσσας. Οι ρυθμιστικές πινακίδες που έχουν τοποθετηθεί από τον Δήμο έχουν ως πρότυπο μία φόρμα που έχει δοθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών και είναι γραμμένες μόνο στα ελληνικά. Η μοναδική πινακίδα που έχει γραφτεί σε ξένη γλώσσα (αγγλικά) είναι η πινακίδα που απαγορεύει την είσοδο της παιδικής χαράς του Λιμένα Βόλου. Άρα σε γενικές γραμμές τα άτομα που δεν μπορούν να διαβάσουν ελληνικά θα πρέπει είτε να μαντέψουν τι γράφει η πινακίδα ώστε να μπου είτε να μην μπου καθώς δεν γνωρίζουν τι απαγορεύεται και τι όχι. Επομένως στο «από τα πάνω» ΓΤ το παιδί και οι γονείς του κατασκευάζονται ως αποκλειστικά ελληνόφωνοι. Υπάρχει βέβαια και η πινακίδα (εικόνα 7) στην οποία υποθέτουμε ότι κάτι απαγορεύεται λόγω του σήματος απαγόρευσης ωστόσο δε μπορούμε να «διαβάσουμε» τι απαγορεύεται λόγω φθοράς του pictogram. Βλέπουμε λοιπόν ότι από τη μία τα παιδιά εισέρχονται σε έναν χώρο για να παίξουν από την άλλη όμως αυτός ο χώρος διέπεται από απαγορεύσεις για την παιδική ηλικία και περιορίζει τις κινήσεις και την συμπεριφορά των ίδιων αλλά και των συνοδών τους. Μία ακόμα αντίφαση που παρατηρούμε είναι οι κάδοι με τα τασάκια

ενώ απαγορεύεται το κάπνισμα. Τα ηλικιακά όρια διαφέρουν στις παιδικές χαρές χωρίς να αιτιολογείται κάπου αυτή η διαφοροποίηση αλλά στην εικόνα 7 μας αιτιολογεί τους λόγους απαγόρευσης που έχουν τοποθετηθεί για την ασφάλεια και την προστασία των εγκαταστάσεων και όχι των παιδιών. Στη συγκεκριμένη πινακίδα βλέπουμε επίσης ότι η απαγόρευση είναι αυστηρή καθώς είναι γραμμένη με κεφαλαία μαύρα έντονα γράμματα και με κόκκινα έντονα γράμματα γίνονται γνωστά τα παιχνίδια που απαγορεύονται για τους λόγους που αναφέραμε παραπάνω. Τέλος, παρατηρήθηκε ότι οι ώρες που επιτρέπεται η χρήση των παιδικών χαρών είναι αντίστοιχες με τις ώρες κοινής ησυχίας.

Μέσα από την ανάλυση του «από τα κάτω» ΓΤ παρατηρήθηκε ότι τα γκράφιτι απευθύνονται κυρίως στα ίδια τα παιδιά με προτροπές και απαγορεύσεις και αναφέρονται σε κοινωνικοπολιτικά ζητήματα. Οι αναφορές στον Β. Μάγγο και στην δολοφονία του 17αχρονού από τους αστυνομικούς μέσα στην παιδική χαρά και σε σημεία που είναι ορατά στα παιδιά δηλώνει ότι τα άτομα που τα έγραψαν θέλουν να κάνουν ορατά τα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα της Ελλάδας στα παιδιά αλλά και το ενδιαφέρον των ίδιων ως προς το μέλλον της κοινωνίας, συμπέρασμα το οποίο συμφωνεί με τις έρευνες της Christina Tjandra (2021) και της Harris Leona (2016) που χρησιμοποίησαν το ΓΤ ως εκπαιδευτικό εργαλείο. Το γκράφιτι «ΜΙΚΡΕ ΜΗ ΓΙΝΕΙΣ ΜΠΙΑΤΣΟΣ» εκτός από την προτροπή του δημιουργού προς το παιδί κάνει ορατό το ενδιαφέρον και την ανησυχία του και για το μέλλον του παιδιού αλλά και για το μέλλον της χώρας του έχει ωστόσο και μία ρυθμιστικότητα λόγω της απαγόρευσης, εδώ η παιδικότητα κατασκευάζεται και ως αρρενωπότητα καθώς αναφέρεται μόνο στο αρσενικό γένος. Βέβαια βλέπουμε και την αδιαφορία ή αποφυγή ενός πατέρα να απαντήσει στην ερώτηση του παιδιού του, γεγονός που ορατοποιεί την επιλογή της μη κοινοποίησης του μηνύματος που θέλει να περάσει ο δημιουργός του γκράφιτι. Επίσης, το γκράφιτι «ΚΑΝΕΝΑΣ ΓΟΝΙΟΣ ΔΕ ΣΗΚΩΝΕΙ ΧΕΡΙ ΠΑΝΩ ΜΟΥ» αποτελεί και αυτό δήλωση πως η ενδοοικογενειακή βία είναι μην ανεκτή ,σε αυτό το γκράφιτι υπάρχει η έννοια της ρυθμιστικότητας αλλά προς τους γονείς. Σε συνέχεια το «don't grow up it's a trap» συσχετίζεται με την έννοια της ενηλικίωσης και την παγίδα της αυτής καθώς σύμφωνα με το γκράφιτι δεν πρέπει να μεγαλώσει κανείς, να βγει δηλαδή από τα όρια της παιδικότητας . Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι το παιδί μέσω του «από τα κάτω» ΓΤ και των γκράφιτι κατασκευάζεται ως μια κοινωνική ομάδα που πρέπει να προειδοποιηθεί, να ενημερωθεί και να προστατευτεί ωστόσο δεν υπάρχουν σαφή

ηλικιακά όρια για την παιδικότητα σε αντίθεση με το «από τα πάνω» ΓΤ των παιδικών χαρών τα όρια που βάζει το «από τα κάτω» ΓΤ είναι η ανάγνωση καθώς δίχως τον γραμματισμό της ελληνικής και σε κάποιες περιπτώσεις της αγγλικής γλώσσας δεν μπορεί κανείς να αναγνωρίσει τις πληροφορίες που δίνονται μέσω των γκράφιτι. Άρα σύμφωνα και με τον Grbavac (2013) βλέπουμε ότι το ΓΤ των παιδικών χαρών μας ορατοποιεί τις διάφορες κοινωνικές και πολιτισμικές πεποιθήσεις διάφορων θεμάτων. Οι διάφορες επιφάνειες μιας παιδικής χαράς γίνονται εν δυνάμει καμβάς έκφρασης όχι μόνο συναισθημάτων αλλά και προβληματισμών των κοινωνικών συνθηκών συγκεκριμένων και μη χρονικών περιόδων. Το ΓΤ συνδιαλέγεται με τα κοινωνικά και τα πολιτικά πλαίσια σε τοπικό επίπεδο τις χρονικές περιόδους που συμβαίνουν όπως παρατηρήσαμε στα γκράφιτι «ΜΙΚΡΕ ΜΗ ΓΙΝΕΙΣ ΜΠΑΤΣΟΣ» και «Β. ΜΑΓΓΟΣ ΠΑΡΩΝ».

Βλέπουμε λοιπόν ότι η παιδικότητα κατασκευάζεται με διαφορετικούς τρόπους στο «από τα πάνω» και στο «από τα κάτω» Γλωσσικό Τοπίο. Στο «από τα πάνω» η παιδικότητα κατασκευάζεται ως μία κοινωνική ομάδα με συγκεκριμένα ηλικιακά όρια άρα είναι μία αυστηρή χρονική διαδικασία και θα πρέπει να ρυθμιστεί μέσω της απαγόρευσης και της περίφραξης με αποτέλεσμα να γίνεται ιδιωτικοποιημένη. Επίσης, σύμφωνα με το ρυθμιστικό ΓΤ των παιδικών χαρών, η παιδικότητα προϋποθέτει τον γραμματισμό ανάγνωσης της ελληνικής γλώσσας άρα κατασκευάζεται και ως ελληνικότητα. Ενώ, στο «από τα κάτω» ΓΤ η παιδικότητα κατασκευάζεται ως μία κοινωνική ομάδα χωρίς συγκεκριμένα ηλικιακά όρια άρα ως μία ρευστή διαδικασία και τις περισσότερες φορές η παιδικότητα γίνεται ενεργό υποκείμενο και όχι παθητικός δέκτης των ρυθμίσεων άρα εμφανίζεται ως δράση. Η παιδικότητα εμφανίζεται ως μία επιθυμητή κατάσταση και υπάρχει η επιλογή να παραμείνουμε σε αυτή.

8. Βιβλιογραφία

- Κίτσιου, Ρ., Μπράτιμου, Σ. (2023). Σχολικός χώρος και διαγλωσσικότητα: Ανιχνεύοντας κοινωνιογλωσσικές πρακτικές σε σχολικά γλωσσικά τοπία. *Ο Νέος Παιδαγωγός*, 36, 154-163. Ανακτήθηκε στις 20/06/2024 από <http://neospaidagogos.online/archives.html>.
- Μπακάρου Χ. (2020) *Το graffiti στον Ελλαδικό χώρο: η διαδρομή από αμφιλεγόμενο τρόπο έκφρασης στη σταδιακή αναγνώρισή του ως μορφή τέχνης με πολλαπλό ρόλο*. [Μεταπτυχιακή διατριβή, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο]. <https://apothesis.eap.gr/archive/item/156761>.
- Παπαλεξίου Μ. (2015) *Το παιδί στην τέχνη του δρόμου- τα γκράφιτι: Οπτικές αναπαραστάσεις της παιδικής ηλικίας* [Μεταπτυχιακή διατριβή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας]. <https://dspace.uowm.gr/xmlui/handle/123456789/228?show=full>.
- Πεχτελίδης, Ι. (2015). *Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-556>.
- Τσιπιάκου, Σ. (2019). *Αστικά γλωσσικά τοπία και διάλεκτοι: Χώροι της Λευκωσίας* (pp. 728-729). ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/330638244_Astika_glossika_topia_kai_dialektoi_Xoroi_tes_Leukosias
- Aries, P. (1990). *Αιώνες παιδικής ηλικίας* (Γ. Αναστοπούλου μετ.). Γλάρος.
- Jenks, C. (2005). *Παιδική ηλικία* (Μ. Γκαντώνα, μετ.). Gutenberg.
- Ben-Rafael, E., Shohamy, E., Hasan Amara, M., & Trumper-Hecht, N. (2006). Linguistic landscape as symbolic construction of the public space: The case of Israel. *International journal of multilingualism.*, 3(1), (pp 7-30). <https://doi.org/10.1080/14790710608668383>.
- Blommaert, J., & Maly, I. (2014). Ethnographic linguistic landscape analysis and social change: A case study. *Tilburg papers in culture studies*, 100, (pp 1-27).
- Canakis, C. (2017). The linguistic landscape of Stadiou Street in Athens: An ethnographic approach to the linguistic appropriation of contested space. *Studies in Greek Linguistics*, 37, (pp.165-180).
- Canakis, C. (2016). Snapshots of the Balkans through ethnographic investigation of the linguistic landscape. *Punctum. International journal of semiotics*. 2. (pp 24-65). <http://dx.doi.org/10.18680/hss.2016.0013>.
- Coulmas, F. (2008). Linguistic landscaping and the seed of the public sphere. In *Linguistic Landscape* (pp. 21-32). Routledge

- Harris, L. (2016). *An ethnographic case study of the linguistic landscape of an award-winning Māori immersion early childhood education center*. <http://dx.doi.org/10.26021/9981>.
- Gogonas, N., & Maligkoudi, C. (2019). *Translanguaging instances in the Greek linguistic landscape in times of crisis*. (pp. 66-82) *Journal of Applied Linguistics*. <https://doi.org/10.26262/jal.v0i32.7528>.
- Gorter, D (2018). "Linguistic landscapes and trends in the study of schoolscape". *Linguistics and education*, 44, (pp. 80-85). <https://doi.org/10.21832/9781788922166-005>
- Grbavac, I. (2013). Linguistic landscape in Mostar (pp. 501-515). *Jezikoslovlje*. https://core.ac.uk/outputs/18539713/?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1
- Jaworski, A., & Thurlow, C. (2010). Introducing semiotic landscapes. In A. Jaworski & C. Thurlow (Eds.), *Semiotic landscapes: Language, image, space* (pp. 1-40). Continuum.
- Landry, R., & Bourhis, R. Y. (1997). Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of language and social psychology*, 16(1), (pp. 23-49) <https://doi.org/10.1177/0261927X970161002> .
- <https://doi.org/10.1177/0261927X970161002> Messekher, H. (2015). A linguistic landscape analysis of the sociopolitical demonstrations of Algiers: A politicized landscape. *Conflict, exclusion and dissent in the linguistic landscape*, (pp. 260-279). https://doi.org/10.1057/9781137426284_13
- Milani, T. M., & Levon, E. (2016). Sexing diversity: Linguistic landscapes of homonationalism. *Language & Communication*, (pp 69-86) <https://doi.org/10.1016/j.langcom.2016.07.002>
- Papen, U. (2012). Commercial discourses, gentrification and citizens' protest: The linguistic landscape of Prenzlauer Berg, Berlin 1. *Journal of Sociolinguistics*. ResearchGate. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2011.00518.x>
- Pennycook, A. (2008). Linguistic landscapes and the transgressive semiotics of graffiti. In *Linguistic Landscape* (pp. 342-352). Routledge.
- Rubdy R. (2015) Conflict and Exclusion: The Linguistic Landscape as an Arena of Contestation. In Rubdy R. & Said S.B. (eds.), *Conflict, Exclusion and Dissent in the Linguistic Landscape*. *Language and Globalization* (pp. 1-24). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137426284_1 .
- Shohamy, E., & Waksman, S. (2008). Linguistic Landscape as an Ecological Arena: Modalities, Meanings, Negotiations, Education. In E. Shohamy & D. Gorter (Eds.), *Linguistic landscape: Expanding the scenery* (pp. 313- 331). Routledge.

- Soblo, H. I., (2022). *Layering landscapes: Linguistic commodification and semiotic layering in United States' recreational spaces*. [PhD diss., University of Tennessee] https://trace.tennessee.edu/utk_graddiss/7706.
- Splosky, B. (2008). Prolegomena to a sociolinguistic theory of public signage. In *Linguistic Landscape*, (pp. 33-47). Oxford, UK: Routledge.
- Tjandra, C. (2021). Supporting newcomer children's language awareness, incidental language learning, and identity negotiation through the multilingual linguistic landscape: An exploratory case study. *The Canadian Modern Language Review*, 77(1), (pp 1-22). <https://doi.org/10.3138/cmlr-2019-0060>.
- Tseng, A. (2023). *Playground Learning: African American English in Latinx Linguistic Repertoires*. *Journal of Language, Identity & Education*, (pp 1–17). <https://doi.org/10.1080/15348458.2023.2263568> .
- Urry, J. (1995) *Consuming Places*, London: Routledge.
- Warnke, I. H. (2013). Making place through urban epigraphy—Berlin Prenzlauer Berg and the grammar of linguistic landscapes. (pp. 56-80) <https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2011.00518.x>.
- Yao, X., & Gruba, P. (2020). Power through the semiotic landscape. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 43(5), (pp.373–386). <https://doi.org/10.1080/01434632.2020.1737090>